

Ongelijkheden op het gebied van welzijn in België

Opbouw van elf composiete indicatoren om het welzijn van de verschillende
bevolkingscategorieën te meten

Februari 2019

Arnaud Joskin, arj@plan.be

Federaal Planbureau

Het Federaal Planbureau (FPB) is een instelling van openbaar nut die beleidsrelevante studies en vooruitzichten maakt over economische, socio-economische en milieuvraagstukken. Daarnaast bestudeert het de integratie van die vraagstukken in een context van duurzame ontwikkeling. Het stelt zijn wetenschappelijke expertise onder meer ter beschikking van de regering, het Parlement, de sociale gesprekspartners, nationale en internationale instellingen.

De werkzaamheden van het FPB worden steeds gekenmerkt door een onafhankelijke benadering, transparantie en aandacht voor het algemeen welzijn. De kwaliteit van de gegevens, een wetenschappelijke methodologie en de empirische geldigheid van de analyses staan daarbij centraal. Tot slot zorgt het FPB voor een ruime verspreiding van de resultaten van zijn werkzaamheden en draagt zo bij tot het democratisch debat.

Het Federaal Planbureau is EMAS en Ecodynamische Onderneming (drie sterren) gecertificeerd voor zijn milieubeheer.

<https://www.plan.be>

e-mail: contact@plan.be

Overname wordt toegestaan, behalve voor handelsdoeleinden, mits bronvermelding.

Verantwoordelijke uitgever: Philippe Donnay

Wettelijk Depot: D/2020/7433/10

Federaal Planbureau
Belliardstraat 14-18, 1040 Brussel
tel.: +32-2-5077311
e-mail: contact@plan.be
<https://www.plan.be>

Ongelijkheden op het gebied van welzijn in België

Opbouw van elf composiete indicatoren om het welzijn van de verschillende
bevolkingscategorieën te meten

Februari 2019

Arnaud Joskin, arj@plan.be

Abstract - Deze *Working Paper* stelt elf nieuwe composiete indicatoren voor om de evolutie van het welzijn te meten voor vrouwen en mannen, vier leeftijdscategorieën (16-24 jaar, 25-49 jaar, 50-64 jaar en ouder dan 65 jaar) en vijf inkomenscategorieën (kwintielen) in België. Ze werden opgesteld aan de hand van een statistische analyse van de determinanten van het welzijn voor die bevolkingscategorieën. Die indicatoren vormen een aanvulling op de indicator *Welzijn hier en nu* (W_{HN}) die de evolutie van het gemiddelde welzijn in België meet. Ze vormen ook een aanvulling op de economische indicatoren die het welzijn enkel meten op basis van de financiële middelen. Aan de hand van de resultaten die worden voorgesteld in dit document kunnen de verschillen in de determinanten van het welzijn binnen de Belgische bevolking worden belicht. Uit de analyse van de composiete indicatoren blijkt ook dat de evolutie van het welzijn sinds 2005 verschilt van de ene tot de andere categorie. Hoewel het welzijn globaal genomen is gestegen voor de Belgen van 65 jaar en ouder en de Belgen met de laagste en de hoogste inkomens, is het gedaald voor de Belgen met gemiddelde inkomens en de Belgen die het belangrijkste arbeidsbestand leveren (de min-65-jarigen).

Jel Classification - A13, I1, I3, P52

Keywords - België, Welzijn, Indicator, Composiete indicator, Synthetische indicator, Duurzame ontwikkeling, Gezondheid, Bbp, Inkomen

Inhoudstafel

Synthese.....	1
1. Inleiding	3
2. Compositie welzijnsindicator in België: methodologische herhaling en actualisering van de indicator	5
3. Welzijn in België: welke Belgen zijn het meest tevreden met hun leven?.....	10
4. Analyse van de determinanten van het welzijn voor verschillende categorieën van de Belgische bevolking	13
4.1. Verklarend vermogen van de schattingsmodellen	14
4.2. Determinanten van het welzijn voor vrouwen en mannen	15
4.3. Determinanten van het welzijn voor vier leeftijdscategorieën	15
4.3.1. Demografische kenmerken	15
4.3.2. Levensstandaard, werk en opleiding	16
4.3.3. Gezondheid en samenleving	16
4.4. Determinanten van het welzijn voor vijf inkomenscategorieën (kwintielen)	17
4.4.1. Demografische kenmerken	17
4.4.2. Levensstandaard, werk en opleiding	17
4.4.3. Gezondheid en samenleving	18
4.5. Determinanten van het welzijn voor de drie gewesten	19
4.6. Besluit	20
5. Opbouw en analyse van de compositie welzijnsindicatoren voor verschillende categorieën van de Belgische bevolking	22
5.1. Componenten van de compositie indicatoren	22
5.2. Wegingen van de componenten van de compositie indicatoren	24
5.3. Compositie welzijnsindicatoren voor verschillende categorieën van de Belgische bevolking	27
5.3.1. Welzijnsindicatoren voor vrouwen en mannen	28
5.3.2. Welzijnsindicatoren voor vier leeftijdscategorieën	30
5.3.3. Welzijnsindicatoren voor vijf inkomenscategorieën (kwintielen)	34
6. Besluit.....	39
7. Bibliografie.....	42
8. Bijlagen	43

Lijst van tabellen

Tabel 1	Componenten van het welzijn en indicatoren opgenomen in de compositie indicator <i>Welzijn hier en nu</i> (W_{HN})	6
Tabel 2	Berekeningen van de wegen van de onderliggende indicatoren van de W_{HN} -indicator.....	7
Tabel 3	Tevredenheid met het leven voor verschillende categorieën van de Belgische bevolking - 2013.....	11
Tabel 4	Gemiddeld equivalent netto inkomen per inkomenskintiel in België - 2013	12
Tabel 5	Onafhankelijke variabelen gebruikt in de lineaire regressies om de determinanten van het welzijn in België te analyseren	13
Tabel 6	Determinatiecoëfficiënten (R^2) van de lineaire regressies voor verschillende categorieën van de Belgische bevolking.....	14
Tabel 7	Samenstelling van de compositie welzijnsindicatoren voor verschillende categorieën van de Belgische bevolking	22
Tabel 8	Berekening van de wegen van de compositie welzijnsindicator voor vrouwen en mannen.....	24
Tabel 9	Berekening van de wegen van de compositie welzijnsindicator voor de inkomenskintielen	25
Tabel 10	Berekening van de wegen van de compositie welzijnsindicator voor de leeftijdscategorieën	26
Tabel 11	Analyse van de evolutie van de compositie welzijnsindicatoren en van de indicator die de gezondheidstoestand meet voor verschillende categorieën	40
Tabel 12	Determinanten van het welzijn voor vrouwen en mannen in België - coëfficiënten van de lineaire regressies (gewone methode van de kleinste kwadraten).....	43
Tabel 13	Determinanten van het welzijn voor vier leeftijdscategorieën in België - coëfficiënten van de lineaire regressies (gewone methode van de kleinste kwadraten).....	45
Tabel 14	Determinanten van het welzijn voor vijf equivalente inkomenskategorieën (kwintielen) - coëfficiënten van de lineaire regressies (gewone methode van de kleinste kwadraten).....	47
Tabel 15	Determinanten van het welzijn voor de drie Belgische gewesten - coëfficiënten van de lineaire regressies (gewone methode van de kleinste kwadraten).....	49

Lijst van figuren

Figuur 1	Evolutie van de indicator van het <i>welzijn Hier en nu</i> (W_{HN}) in België - 2005-2017.....	8
Figuur 2	Opsplitsing van de indicator van het <i>Welzijn Hier en nu</i> (W_{HN}) in België - 2005-2017.....	9
Figuur 3	Analyse van de welzijnsindicator voor vrouwen in België - 2005-2017.....	28
Figuur 4	Analyse van de welzijnsindicator voor mannen in België - 2005-2017	29
Figuur 5	Analyse van de welzijnsindicator voor de min-25-jarigen in België - 2005-2017	30
Figuur 6	Analyse van de welzijnsindicator voor de 25-49-jarigen in België - 2005-2017	31

Figuur 7	Analyse van de welzijnsindicator voor de 50-64-jarigen in België - 2005-2017	32
Figuur 8	Analyse van de welzijnsindicator voor de 65-plussers in België - 2005-2017	33
Figuur 9	Analyse van de welzijnsindicator voor het eerste inkomenskwestiel in België - 2005-2017	34
Figuur 10	Analyse van de welzijnsindicator voor het tweede inkomenskwestiel in België - 2005-2017	35
Figuur 11	Analyse van de welzijnsindicator voor het derde inkomenskwestiel in België - 2005-2017	36
Figuur 12	Analyse van de welzijnsindicator voor het vierde inkomenskwestiel in België - 2005-2017	37
Figuur 13	Analyse van de welzijnsindicator voor het vijfde inkomenskwestiel in België - 2005-2017	38

Synthese

De wet van 14 maart 2014 geeft aan het Federaal Planbureau (FPB) de opdracht een set aanvullende indicatoren uit te werken voor het meten van de "*levenskwaliteit, menselijke ontwikkeling, de sociale vooruitgang en de duurzaamheid van onze economie*". De wet preciseert dat die indicatoren moeten "*worden ingedeeld in een zo beperkt mogelijk aantal [...] hoofdindicatoren*".

Om die opdracht te vervullen en te voldoen aan de expliciete vraag van het Parlement naar aanvullende synthetische indicatoren naast het bbp, heeft het FPB onderzoek verricht naar een indicator om het huidige welzijn van de Belgen te meten: de dimensie *Hier en nu* van duurzame ontwikkeling. Deze *Working Paper* (WP) is een vervolg op twee andere WP's, die in juni 2017 (WP 04-17) en februari 2018 (WP 02-18) zijn gepubliceerd. In de eerste WP werden de determinanten van het individuele welzijn voor België geanalyseerd, terwijl de tweede WP een compositie indicator voorstelde om de evolutie van het gemiddelde welzijn in België te meten: de indicator van het *Welzijn hier en nu* (W_{HN}). Die indicator vat de belangrijkste componenten van het welzijn in België samen: *Gezondheid, Levensstandaard, Samenleving, Werk* en *Opleiding*. Hij meet evenwel een gemiddelde evolutie. Uit de analyse van de beschikbare statistische gegevens in België blijkt evenwel dat er binnen de bevolking grote verschillen bestaan op het gebied van welzijn.

Op basis van die vaststelling stelt deze WP drie doelstellingen voorop. Een eerste doelstelling is om de verschillen in het welzijn in België te becijferen. Aan de hand van de gegevens van de ad-hocmodule van de EU-SILC-enquête van 2013 werd het welzijn van de verschillende bevolkingscategorieën geanalyseerd: vrouwen, mannen, vier leeftijdscategorieën (16-24-jarigen, 25-49-jarigen, 50-64-jarigen en 65-plussers), vijf inkomenscategorieën (kwintielen) en tot slot de drie gewesten. Een tweede doelstelling is om de determinanten van het welzijn voor die categorieën te onderzoeken. Een laatste doelstelling is om compositie indicatoren op te stellen die de evolutie van het welzijn meten voor alle categorieën van de Belgische bevolking.

De analyse van de gegevens van de EU-SILC-enquête van 2013 toont dat het welzijnsniveau van vrouwen en mannen relatief dicht bij elkaar aanleunt, maar dat het niveau van de overige categorieën uiteenloopt. Wanneer de Belgen worden ingedeeld naar leeftijd, hebben de jongste Belgen het hoogste welzijnsniveau. De relatie tussen leeftijd en welzijn heeft een U-vorm met een minimum rond 42 jaar. Uit de gegevens blijkt ook dat het welzijn stijgt met het inkomensniveau en dat het gemiddeld genomen in Brussel lager ligt dan in de andere gewesten van het land.

Op het gebied van de determinanten van het welzijn geldt dezelfde vaststelling. Die zijn vrij gelijkaardig voor vrouwen en mannen, terwijl er verschillen merkbaar zijn in de overige categorieën. Voor de Belgen van 65 jaar en ouder en de Belgen die zijn opgenomen in het laatste inkomenskwintiel wordt het welzijn hoofdzakelijk bepaald door de componenten *Gezondheid* en *Samenleving*, terwijl daar voor de overige categorieën andere socio-economische componenten bijkomen. Op het niveau van de gewesten wordt het welzijn hoofdzakelijk bepaald door de componenten *Gezondheid, Samenleving* en *Levensstandaard*. De componenten *Werk* en *Opleiding* zijn alleen een determinant van het welzijn voor de Walen.

Aan de hand van die resultaten en volgens dezelfde methodologie als die voor de W_{HN} -indicator werd een compositie welzijnsindicator voor elke categorie opgesteld. In lijn met de resultaten van de analyse van de determinanten van het welzijn verschilt de samenstelling van die indicatoren van de ene categorie tot de andere. Door een gebrek aan betrouwbare statistische gegevens was het niet mogelijk om indicatoren op te stellen voor de gewesten.

De evolutie van het welzijn van vrouwen en mannen tussen 2005 en 2017 is vrij gelijkaardig. Over dezelfde periode is het welzijn van de Belgen tussen 16 en 64 jaar globaal genomen gedaald, maar gestegen voor de 65-plussers. De daling is bijzonder groot voor de 25-64-jarigen die het belangrijkste arbeidsbestand leveren. Wanneer de Belgen in inkomenskwintielen worden ingedeeld, tonen de indicatoren dat het welzijn voor de Belgen met het laagste inkomen en met het hoogste inkomen is toegenomen, terwijl het voor de Belgen met gemiddelde inkomens is gedaald.

Hoewel de voorgestelde indicatoren in deze WP op bepaalde beperkingen stuiten, maken ze het mogelijk om verder te kijken dan de evolutie van het gemiddelde welzijn in België en de belangrijkste verschillen op het gebied van welzijn binnen de Belgische bevolking te belichten. De toekomstige werkzaamheden zullen het mogelijk maken om die indicatoren aan te vullen door andere indicatoren die de houdbaarheid van het welzijn voor de toekomstige generaties in België zullen meten.

1. Inleiding

De wet van 14 maart 2014 geeft aan het Federaal Planbureau (FPB) de opdracht een set aanvullende indicatoren uit te werken voor het meten van “*levenskwaliteit, menselijke ontwikkeling, de sociale vooruitgang en de duurzaamheid van onze economie*”. De wet preciseert dat die indicatoren moeten “*worden ingedeeld in een zo beperkt mogelijk aantal (...) hoofdindicatoren*”. Sinds 2016 publiceren het FPB en het Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR) elk jaar een set van aanvullende indicatoren naast het bruto binnenlands product (bbp). Het laatste gepubliceerde rapport (INR/FPB, 2019) omvat een set van 67 indicatoren die worden gegroepeerd volgens de drie dimensies van duurzame ontwikkeling. *Hier en nu, Later en Elders*. In het kader van die wet en naar aanleiding van een verzoek van de Kamer om over synthetische indicatoren te beschikken (Kamer van volksvertegenwoordigers, 2016), heeft het FPB zijn onderzoekswerkzaamheden gericht op het zoeken naar een indicator voor elk van die drie dimensies. Die set van drie indicatoren zal het dus mogelijk maken om op termijn het welzijn van de huidige generaties in België (*Hier nu*) te meten, dat van toekomstige generaties in België (*Later*) en, tot slot, de impact van België op het welzijn van personen elders in de wereld (*Elders*).

De eerste onderzoekswerkzaamheden stonden in het teken van de opbouw van een welzijnsindicator voor België voor de dimensie *Hier en nu*. Gezien de multidimensionele aard van het welzijn heeft het FPB zich toegespitst op het zoeken naar een synthetische compositie indicator. Een compositie indicator wordt berekend aan de hand van verschillende indicatoren die worden uitgedrukt in verschillende meeteenheden (INR/FPB, 2017). De opbouw van een dergelijke indicator vereist onder meer het kiezen van de indicatoren die daarin moeten worden opgenomen en van de wegingen ervan.

Gezien de beperkte kennis op het gebied van welzijn in België, heeft het FPB besloten in een eerste fase de voornaamste determinanten van het individuele welzijn te achterhalen. De statistische analyse van die determinanten werd uitgevoerd op basis van de gegevens van de EU-SILC-enquête van 2013. Daarin wordt het welzijn gemeten aan de hand van de tevredenheid met het leven. De resultaten, die zijn gepubliceerd in een *Working Paper* van juni 2017 (Joskin, 2017), tonen dat gezondheid de belangrijkste determinant van het welzijn van de Belgen is. Na gezondheid zijn de belangrijkste determinanten: een voldoende hoog inkomensniveau hebben om toegang te krijgen tot de gangbare levensstijl, werk hebben, een diploma hebben en omringd zijn door naasten.

Op basis van die resultaten werd in een tweede *Working Paper*, gepubliceerd in februari 2018 (Joskin, 2018), een compositie indicator voorgesteld om het huidige welzijn van de Belgen te meten: de indicator van het *Welzijn Hier en nu* (W_{HN}). De keuze van de indicatoren waaruit die is samengesteld en de weging ervan steunt op de voornaamste resultaten van de analyse van de determinanten van het welzijn. De W_{HN} -indicator bestaat uit zes indicatoren die de belangrijkste componenten van het welzijn in België meten: gezondheid, levensstandaard, samenleving, werk en opleiding. Die indicator is transparant, gemakkelijk communiceerbaar en heeft als voordeel dat hij opsplitsbaar is. Die indicator meet evenwel alleen de evolutie van het gemiddelde welzijn in België en geeft geen aanwijzingen over de verdeling ervan binnen de bevolking.

Deze *Working Paper* heeft als doel die werkzaamheden voort te zetten en spitst zich toe op het welzijn van de verschillende categorieën van de Belgische bevolking: vrouwen en mannen, vier leeftijds-categorieën (jonger dan 25 jaar, 25-49 jaar, 50-64 jaar en ouder dan 64 jaar), vijf inkomenscategorieën (kwintielen) en de drie gewesten. Uit de analyse van de gegevens van de EU-SILC-enquête van 2013 blijkt immers dat het welzijnsniveau in België verschilt van de ene bevolkingscategorie tot de andere. Op basis van die vaststelling heeft het FPB ook de determinanten van het welzijn voor de verschillende categorieën van de Belgische bevolking geanalyseerd. Op basis van een identieke methodologie als die gebruikt voor de W_{HN} -indicator, worden compositie welzijnsindicatoren voor die verschillende bevolkingscategorieën voorgesteld. Om de verschillen op het vlak van de determinanten van het welzijn te weerspiegelen, verschillen de componenten en de wegen van die indicatoren van de ene categorie tot de andere. In totaal worden elf nieuwe welzijnsindicatoren gepresenteerd in deze *Working Paper*.

Het vervolg van deze *Working Paper* is opgedeeld in 5 hoofdstukken. Hoofdstuk 2 herhaalt de methodologie die is gebruikt om de W_{HN} -indicator op te stellen. Die indicator is ook geactualiseerd, waardoor de evolutie van het gemiddelde welzijn in België tussen 2005 en 2017 kan worden gemeten. Hoofdstuk 3 analyseert de verschillen in het welzijn (gemeten door de tevredenheid met het leven) voor de verschillende categorieën van de Belgische bevolking aan de hand van de gegevens van de EU-SILC-enquête van 2013. Hoofdstuk 4 analyseert de determinanten van het welzijn voor die categorieën met behulp van aangepaste statistische hulpmiddelen. Op basis van de resultaten van die analyse wordt een compositie welzijnsindicator voor elke bevolkingscategorie ontwikkeld. De details over het opstellen van die indicatoren komen aan bod in hoofdstuk 5. Dit hoofdstuk analyseert ook de evolutie van de indicatoren en de componenten ervan over de periode 2005-2017. Daardoor is het mogelijk om de evolutie van het welzijn in België, gemiddeld en voor verschillende bevolkingscategorieën, te vergelijken. Het laatste hoofdstuk bevat het besluit van het rapport en reikt denkpistes aan voor de toekomstige werkzaamheden.

2. Compositie welzijnsindicator in België: methodologische herhaling en actualisering van de indicator

Een *Working Paper* gepubliceerd in februari 2018 (Joskin, 2018) beschrijft in detail de methodologie die is gebruikt om de compositie welzijnsindicator in België op te stellen: *Welzijn Hier en nu* (W_{HN}). Dit hoofdstuk herhaalt de grote lijnen van die methodologie, aangezien op basis daarvan de compositie indicatoren voor de verschillende bevolkingscategorieën zullen worden ontwikkeld. De opbouw van een compositie indicator gebeurt in vier belangrijke stappen: de keuze van de indicatoren waaruit die bestaat, de keuze van de wegen van elk van die indicatoren, de keuze van de normalisatiemethode en, tot slot, de keuze van de aggregatiemethode.

Om willekeurige keuzes te vermijden, berusten de indicatoren die zijn opgenomen in de compositie indicator en de wegen ervan volledig op de resultaten van de statistische analyse van de determinanten van het welzijn in België van het FPB (Joskin, 2017). Die analyse werd uitgevoerd aan de hand van de gegevens van de ad-hocmodule over het welzijn van de EU-SILC-enquête van 2013 die is afgenomen bij 10 000 Belgen. Om dat te bereiken, werden de voornaamste coëfficiënten van de lineaire regressies (gewone methode van de kleinste kwadraten) gebruikt. In die regressies wordt het welzijn (afhankelijke variabele) gemeten door de tevredenheid met het leven aan de hand van de volgende vraag: “*alles in acht genomen, hoe tevreden bent u met uw leven?*” Het antwoord op die vraag wordt gegeven op een schaal van 0 (helemaal niet tevreden) tot 10 (helemaal tevreden), die de Cantrilschaal wordt genoemd.

De resultaten van de analyse duiden erop dat gezondheid de belangrijkste determinant van het welzijn in België is. Een zeer slechte gezondheidstoestand ten opzichte van een goede gezondheidstoestand leidt tot een gemiddeld verlies van 1,6 punten aan welzijn van de Belgen. De andere belangrijkste determinanten zijn de volgende: een voldoende hoog inkomen hebben om toegang te krijgen tot de gangbare levensstijl, naast hebben om hulp aan te vragen of in vertrouwen te nemen, niet kunnen werken (werkloos of arbeidsongeschikt zijn) en geen diploma lager onderwijs hebben.

Op basis van de belangrijkste resultaten van de analyse werden zes indicatoren gekozen om de W_{HN} -indicator samen te stellen (zie tabel 1). Ze zijn allemaal uitgedrukt in procent en meten de belangrijkste componenten van het welzijn in België, namelijk: gezondheid, levensstandaard, samenleving, werk en opleiding. Die indicatoren zijn in detail opgenomen in het rapport over de aanvullende indicatoren naast het bbp dat dit jaar is gepubliceerd door het FPB en het Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR/FPB, 2019) en op de door het FPB ontwikkelde website www.indicators.be. Ze zijn berekend op basis van de gegevens van het FPB, Eurostat (2018), het INR (2018), het RIZIV (2018), de RSZ (2018), Statbel (2018) en World Gallup Poll (2018).

Hoewel een meerderheid van de indicatoren beschikbaar is bij Statbel, werden voor deze oefening twee indicatoren specifiek ontwikkeld door het FPB. De indicator *Langdurige arbeidsongeschiktheid* wordt berekend als de verhouding tussen het aantal langdurige arbeidsongeschikte personen (meer dan een jaar) en de particuliere sector (loontrekkenden en zelfstandigen). De indicator *Gezondheidstoestand* wordt berekend als het gemiddelde van de drie indicatoren van de minimum Europese gezondheidsmodule

(Eurostat, 2017). Die indicatoren bestrijken zowel de mentale als de fysieke gezondheid. Ze meten de ervaren gezondheid, de beperkingen in de dagelijkse activiteiten en de langdurige gezondheidsproblemen binnen de bevolking (zie www.indicators.be voor meer details over die indicatoren).

Om een toename van de indicatoren in de tabel gepaard te laten gaan met een stijging van het welzijn, wordt het aanvullende deel ervan gebruikt. In 2017 bedroeg de werkloosheidsgraad bijvoorbeeld ongeveer 7 % van de beroepsbevolking. In de W_{HN} -indicator is die indicator dus gelijk aan 93 %, ofwel 100 % - 7 %. De indicator *Sociaal netwerk* en de indicator *Ervaren gezondheid*, wat één van de drie indicatoren van de Minimum Europese Gezondheidsmodule is, vormen daarop een uitzondering. Voor die twee indicatoren stemt een toename immers al overeen met een stijging van het welzijn.

Tabel 1 Componenten van het welzijn en indicatoren opgenomen in de compositie indicator *Welzijn hier en nu* (W_{HN})

Componenten van het welzijn	Indicatoren opgenomen in W_{HN}	Beschrijving van de indicatoren	Bronnen
Gezondheid	Gezondheidstoestand	Aandeel van de bevolking met een gemiddelde, goede of zeer goede gezondheid (indicator <i>Ervaren gezondheid</i>)	Statbel; Eurostat, European Union Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC)
		Aandeel van de bevolking met enkele of ernstige beperkingen in de gebruikelijke activiteiten (indicator <i>Beperking in de dagelijkse activiteiten</i>)	Statbel; Eurostat, European Union Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC)
		Aandeel van de bevolking met een langdurige ziekte of aandoening (indicator <i>Langdurige ziekte of aandoening</i>)	Statbel; Eurostat, European Union Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC)
Levensstandaard	Ernstige materiële ontbering	Aandeel van de bevolking dat zich in een situatie van ernstige materiële ontbering bevindt	Statbel; Eurostat, European Union Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC)
Werk	Langdurige arbeidsongeschiktheid	Aandeel van de arbeidsongeschikte personen (meer dan een jaar) in de particuliere sector	Berekeningen FPB op basis van gegevens INR, RIZIV en RSZ.
	Werkloosheid	Aandeel van de werklozen in de beroepsbevolking (definitie IAB)	Statbel; Eurostat, <i>Europese enquête naar de arbeidskrachten</i> (EU-EAK)
Opleiding	Vroegtijdige schoolverlaters	Aandeel 18-24-jarige schoolverlaters	Statbel; Eurostat, <i>Europese enquête naar de arbeidskrachten</i> (EU-EAK)
Samenleving	Sociaal netwerk	Aandeel van de bevolking dat op de steun van naasten kan rekenen wanneer dat nodig is	Gallup World Poll (van het <i>World Happiness Report 2018</i>)

Bron: FPB.

Op basis van de resultaten van de analyse van de determinanten van het welzijn (Joskin, 2017) worden de wegingen van de indicatoren berekend zodat de som ervan wordt genormaliseerd op 1 (zie tabel 2). Om dat te bereiken worden de belangrijkste regressiecoëfficiënten gedeeld door het totaal van de coëfficiënten. In overeenstemming met de resultaten van de analyse van de determinanten van het welzijn in België wordt aan de indicator *Gezondheidstoestand* het hoogste gewicht toegekend: 0,40 op een totaal van 1. Daarna volgt de indicator *Ernstige materiële ontbering* met een gewicht dat ongeveer twee keer lager is: 0,19. Aan de overige indicatoren worden wegingen toegekend die schommelen tussen 0,04 en 0,15.

Tabel 2 Berekeningen van de wegingen van de onderliggende indicatoren van de W_{HN} -indicator

Componenten van het welzijn	Indicatoren	Regressiecoëfficiënten	Wegingen
Gezondheid	Gezondheidstoestand	1,40	0,40
Levensstandaard	Ernstige materiële ontbering	0,67	0,19
Werk	Langdurige arbeidsongeschiktheid	0,46	0,13
	Werkloosheid	0,15	0,04
Opleiding	Vroegtijdige schoolverlaters	0,33	0,09
Samenleving	Sociaal netwerk	0,51	0,15
Totaal (som van de coëfficiënten)		3,53	1,00

Bronnen: berekeningen FPB op basis van de gegevens van Statbel (EU-SILC-enquête van 2013).

Er moet worden opgemerkt dat die wegingen vast zijn in de tijd, aangezien ze worden berekend op basis van de gegevens van de ad-hocmodule over het welzijn van de EU-SILC-enquête, die alleen in 2013 beschikbaar zijn. Een deel van de variabelen van die module werd verzameld in de EU-SILC-enquête van 2018, waardoor die wegingen op termijn kunnen worden gevalideerd en kan worden nagegaan hoe ze zijn geëvolueerd over een periode van vijf jaar.

Naast de keuze van de indicatoren en de gewichten ervan moet voor het opstellen van de W_{HN} -indicator ook een normalisatie- en aggregatiemethode worden gekozen. Als er rekening wordt gehouden met de beperkingen van de statistische gegevens die worden gebruikt om de indicatoren¹ te berekenen, wordt de *Min-Max*-normalisatiemethode² en de methode van lineaire aggregatie gebruikt. Die twee methoden worden het vaakst gebruikt voor de bestaande compositie indicatoren op internationaal niveau (Joskin, 2018). Die methode maakt een substitutie mogelijk tussen de indicatoren waaruit de W_{HN} -indicator is samengesteld; de mate van substitutie is immers afhankelijk van de wegingen van die indicatoren. Op dezelfde manier is de W_{HN} -indicator gevoelig voor de indicatoren waaruit hij is samengesteld, waardoor de variaties in het welzijn kunnen worden versterkt in de tijd. Dat is evenwel in overeenstemming met het idee om de evolutie van het welzijn '*Hier en nu*' van de Belgen te meten.

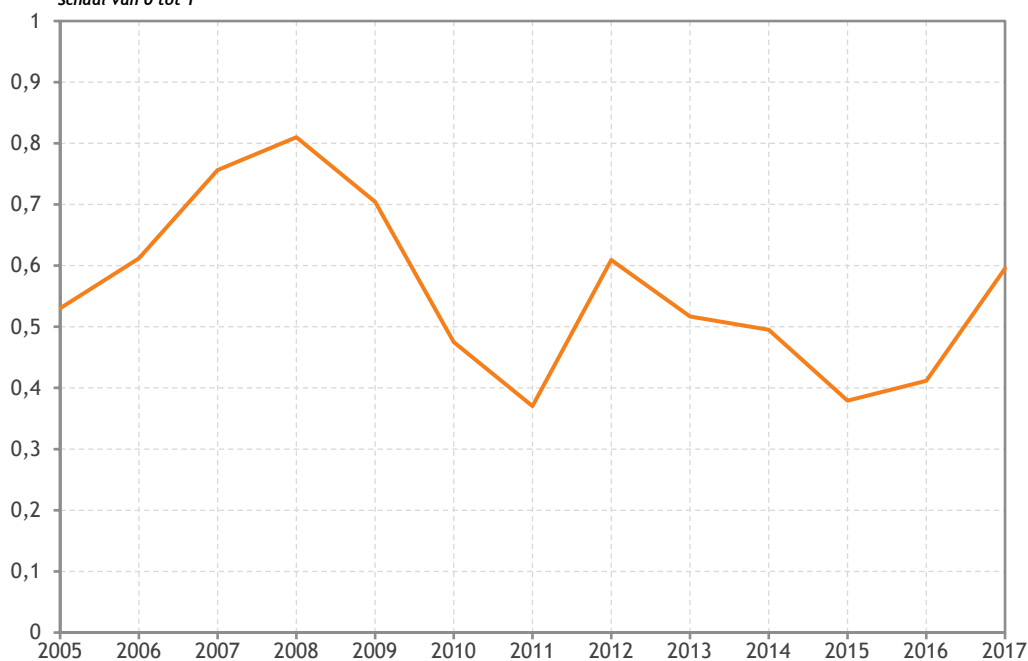
Aan de hand van die methodologie maakt de W_{HN} -indicator het mogelijk om de evolutie van het welzijn in België te meten, op een schaal van 0 tot 1 (zie figuur 1). Een waarde van 0 stemt overeen met een situatie waarin de 6 indicatoren zich gelijktijdig op het minimumniveau bevinden, terwijl een waarde van 1 overeenstemt met een situatie waarin die indicatoren zich op het maximumniveau bevinden.

Daaruit blijkt dat tussen 2005 en 2008 het welzijn van de Belgen gestegen is en vervolgens zijn hoogste niveau bereikt in 2008. Vanaf 2008, of na het uitbreken van de financieel-economische crisis, daalt het aanzienlijk en over meerdere opeenvolgende jaren. Naast een stijging tussen 2011 en 2015 daalt het welzijn tot 2015. Vanaf 2016 stijgt de indicator. In 2017 bevindt de indicator zich boven het niveau van 2005, maar onder het niveau dat is waargenomen vóór de crisis.

¹ De indicatoren worden jaarlijks gemeten over de periode 2005-2017, waardoor een tijdreeks beschikbaar is voor elk van die indicatoren met slechts 13 gegevens. Dat lage aantal gegevens sluit in feite bepaalde normalisatiemethodes uit.

² Die methode bestaat erin elke indicator te normaliseren tussen 0 en 1 op basis van zijn minimum en maximum over de geanalyseerde periode (2005-2017).

Figuur 1 Evolutie van de indicator van het welzijn *Hier en nu* (W_{HN}) in België - 2005-2017
Schaal van 0 tot 1

Bronnen: berekeningen FPB op basis van de gegevens van Eurostat (2018), INR (2018), RIZIV (2018), RSZ (2018) en Statbel (2018).

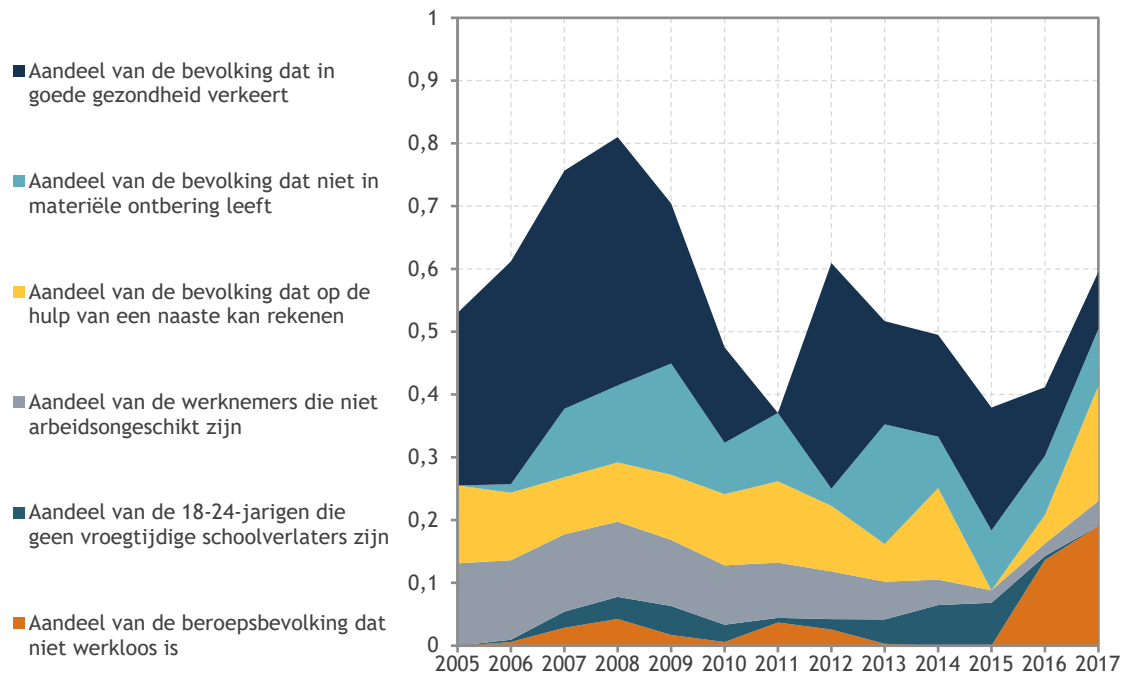
De evolutie van de W_{HN} -indicator kan worden geanalyseerd aan de hand van de evolutie van de zes componenten ervan. Het feit dat het welzijnsniveau in 2017 hoger ligt dan in 2005 vloeit voort uit een stijging van de meeste indicatoren, met uitzondering van de indicatoren met betrekking tot de algemene gezondheidstoestand (*Gezondheidstoestand*) en van de gezondheid op het werk (*Langdurige arbeidsongeschiktheid*). De achteruitgang van die twee indicatoren werd dus gecompenseerd door een verbetering van de socio-economische indicatoren: *Ernstige materiële ontbering*, *Sociaal netwerk*, *werkloosheid* en *Vroegtijdige schoolverlaters*.

Uit een meer verfijnde analyse (zie figuur 2) blijkt dat de stijging van de W_{HN} -indicator die is waargenomen tussen 2005 en 2008 het gevolg is van de verbetering van vier van de zes indicatoren waaruit die is samengesteld. Dat is in het bijzonder het geval voor de indicatoren die de componenten *gezondheid* en *levensstandaard* van het welzijn meten. In 2008 bereikt de indicator *gezondheidstoestand* zijn hoogste niveau.

Tussen 2008 en 2011 daalt het welzijn sterk en hoofdzakelijk als gevolg van een achteruitgang van de gemiddelde gezondheidstoestand in België. In 2011 bereikt de indicator *Gezondheidstoestand* zijn hoogste niveau. Een mogelijke verklaring daarvoor is dat de mentale gezondheidstoestand van de Belgen met het uitbreken van de financieel-economische crisis sterk achteruitgegaan is. Dat verband tussen de crisis en de mentale gezondheid wordt uitvoerig gedocumenteerd in de literatuur (Joskin, 2018). De resultaten van de laatste Gezondheidsenquête in België (Gisle, 2014) gaan in dezelfde richting en komen tot een gelijkaardige conclusie “*De belangrijkste uitkomst (...) is de duidelijke verslechtering van de psycho-emotionele toestand van de Belgische bevolking*” (Gisle, 2014, p. 801) sinds 2008. Mentale gezondheid is een belangrijke problematiek in België. In een recent rapport raamt de OESO de directe (gezondheidszorg) en indirecte (werkloosheid, afwezigheden op het werk, productiviteitsverlies, enz.) kosten die gepaard gaan met

mentale gezondheidsproblemen op ongeveer 5,1 % van het bbp in België tegenover 4,1 % in de EU28 (OESO, 2018) Voor België bedragen die kosten dus ongeveer 22 miljard euro in 2017³.

Figuur 2 Opsplitsing van de indicator van het Welzijn Hier en nu (W_{HN}) in België - 2005-2017
Schaal van 0 tot 1

Bronnen: berekeningen FPB op basis van de gegevens van Eurostat (2018), INR (2018), RIZIV (2018), RSZ (2018) en Statbel (2018).

Opmerking: Gezondheid is de belangrijkste determinant van het welzijn in België. Van de zes indicatoren is het dus de indicator van de gezondheid (bovenaan in donkerblauw in de figuur) die de hoogste weging heeft: 0,40 op een totaal van 1. Die indicator is gelijk aan 0 wanneer hij zijn minimumwaarde bereikt over de periode 2005-2017 en 0,4 wanneer hij zijn maximumwaarde bereikt. De indicator stijgt tussen 2005 en 2008 en daalt vervolgens sterk op het moment dat de financieel-economische crisis uitbreekt. Die daling wijst dus op een achteruitgang van de gemiddelde gezondheidstoestand in België. In 2011 bereikt die indicator zijn laagste niveau. Na een stijging tussen 2011 en 2012, daalt hij opnieuw tot 2016, en stijgt vervolgens licht in 2017.

Tussen 2011 en 2012 stijgt het welzijn, hoofdzakelijk als gevolg van een verbetering van de gemiddelde gezondheidstoestand in België. Die toename is evenwel slechts tijdelijk. Vanaf 2012 en tot 2015 daalt het welzijn opnieuw als gevolg van de achteruitgang van de indicatoren die de componenten *Gezondheid*, *Samenleving* en *Werk* van het welzijn meten. In 2015 bereikt de werkloosheidsgraad zijn hoogste niveau⁴ en ligt het aandeel van de Belgen die kunnen rekenen op steun van naasten het laagst. Dat vertaalt zich in de figuur door het feit dat die twee indicatoren nul bedragen in 2015.

Vanaf 2016 stijgt het welzijn van de Belgen. Die stijging is het gevolg van een verbetering van de meeste indicatoren, met uitzondering van de indicatoren met betrekking tot gezondheid (*Gezondheidstoestand* en *Langdurige arbeidsongeschiktheid*), die verslechterd zijn. De achteruitgang van de gezondheidstoestand en de toename van de arbeidsongeschiktheid werden dus gecompenseerd door een verbetering van de andere componenten van het welzijn: *Levensstandaard*, *Samenleving*, *Werk* en *Opleiding*.

³ Berekeningen FPB aan de hand van gegevens van het INR.

⁴ De werkloosheidsgraad bedraagt 8,5 % van de beroepsbevolking in 2015. Er wordt een identiek cijfer gemeten in 2005 en 2014.

3. Welzijn in België: welke Belgen zijn het meest tevreden met hun leven?

Naast de actualisering van de W_{HN} -indicator die de evolutie van het gemiddelde welzijn in België meet, heeft deze *Working Paper* tot doel de evolutie van het welzijn voor verschillende categorieën van de Belgische bevolking te meten, namelijk: vrouwen, mannen, vier leeftijdscategorieën (jonger dan 25 jaar, 25-49 jaar, 50-64 jaar en 65-plussers), vijf inkomenscategorieën (kwintielen) en de drie gewesten. De statistische gegevens die momenteel beschikbaar zijn in België maken het niet mogelijk om die analyse uit te voeren. Voor die beperking kunnen twee redenen worden aangehaald. Ten eerste worden de enquêtes die het welzijn in België meten uitgevoerd aan de hand van beperkte steekproeven waarmee geen statistisch significante resultaten op het niveau van de bevolkingscategorieën kunnen worden verkregen. Ten tweede, hoewel bepaalde enquêtes dat mogelijk maken, is dat slechts mogelijk voor bepaalde bevolkingscategorieën en een beperkt aantal jaren. Hoewel het soms mogelijk is om vrouwen en mannen te onderscheiden, is het algemeen genomen niet mogelijk om andere meer gedetailleerde categorieën te onderscheiden.

De gegevens van de EU-SILC-enquête van 2013 en in bijzonder die van de ad-hocmodule over het welzijn, maken het mogelijk om zich te buigen over de verschillen in het welzijn voor de bovenvermelde categorieën van de Belgische bevolking. Ze maken het evenwel niet mogelijk om de evolutie van die verschillen in de tijd te meten. In die enquête wordt het welzijnsniveau bepaald aan de hand van een indicator over de tevredenheid met het leven die wordt gemeten op een schaal van 0 (helemaal niet tevreden) tot 10 (helemaal tevreden). Die indicator is het meest aangewezen om de tevredenheid met het leven op individueel niveau te evalueren (Joskin, 2017).

In 2013 bedraagt de gemiddelde tevredenheid met het leven in België 7,55 (zie tabel 3). In datzelfde jaar zijn mannen gemiddeld genomen iets meer tevreden met hun leven dan vrouwen: 7,67 tegenover 7,52. Uit de door het FPB uitgevoerde analyse van de determinanten van het welzijn bleek evenwel dat geslacht, wanneer dat wordt gekoppeld aan 17 andere controlevariabelen zoals leeftijd of inkomen, geen statistisch significante impact heeft op het gemiddelde welzijn van de Belgen (Joskin, 2017).

Tabel 3 Tevredenheid met het leven voor verschillende categorieën van de Belgische bevolking - 2013
Schaal van 0 (helemaal niet tevreden) tot 10 (helemaal tevreden)

Categorieën	Tevredenheid met het leven (schaal van 0 tot 10)	Standaardafwijking (Std. Dev.)	Betrouwbaarheidsinterval (foutmarge van 5 %)	Steekproef
België	7,55	0,015	[7,52-7,58]	9812
Geslacht				
Vrouwen	7,49	0,021	[7,45-7,53]	5119
Mannen	7,61	0,020	[7,57-7,65]	4693
Leeftijd				
< 25 jaar	7,78	0,047	[7,69-7,87]	871
25-49-jarigen	7,59	0,023	[7,54-7,63]	3993
50-64-jarigen	7,44	0,028	[7,38-7,49]	2706
65-plussers	7,53	0,031	[7,47-7,59]	2242
Inkomen				
Eerste kwintiel	6,83	0,041	[6,75-6,91]	1961
Tweede kwintiel	7,42	0,033	[7,36-7,49]	1963
Derde kwintiel	7,67	0,029	[7,61-7,73]	1962
Vierde kwintiel	7,82	0,027	[7,76-7,87]	1962
Vijfde kwintiel	8,01	0,024	[7,96-8,05]	1964
Gewesten				
Brussel	7,16	0,045	[7,07-7,25]	1340
Vlaanderen	7,75	0,018	[7,72-7,79]	5336
Wallonië	7,37	0,026	[7,32-7,42]	3136

Bronnen: berekeningen FPB op basis van de gegevens van Statbel (EU-SILC-enquête van 2013).

Noot: berekeningen uitgevoerd op basis van de *Jackknife*-methode.

Wat de leeftijdscategorieën betreft, blijkt dat het gemiddelde welzijn hoger ligt bij de jongste Belgen. Het laagste welzijnsniveau wordt waargenomen in de categorie 50-64 jaar. Dat bevestigt de resultaten van de analyse van de determinanten van het welzijn die tonen dat de relatie tussen leeftijd en welzijn een U-vorm heeft met een minimum rond 42 jaar (Joskin, 2017). De voorgestelde cijfers tonen bovendien dat de heterogeniteit van het welzijn, die wordt gemeten door de standaardafwijking, stijgt met de leeftijd. Dat wijst er dus op dat het welzijnsniveau van de jongeren meer homogeen is dan dat van de ouderen.

Wat de kwintielen betreft⁵, tonen de gegevens dat het welzijn stijgt met het inkomen. Dat resultaat werd al aangekaart in de analyse van de determinanten van het welzijn (Joskin, 2017). De stijging van het welzijn is evenwel proportioneel groter wanneer men van het eerste naar het tweede kwintiel overgaat. Met andere woorden: hoe hoger het inkomen, hoe lager de impact van een stijging op het welzijn. Dat verband tussen het inkomen en het welzijn moet echter worden gerelativeerd. De analyse van de determinanten van het welzijn op basis van lineaire regressies toont immers dat het inkomen een beperkte impact heeft op het gemiddelde welzijn van de Belgen wanneer andere controlevariabelen zoals gezondheid of sociale relaties worden opgenomen: + 0,3 punten aan welzijn wanneer het inkomen wordt verdubbeld. Bovendien toont die analyse ook dat, wanneer de component *Levensstandaard* van het welzijn wordt gemeten, vooral een voldoende hoog inkomen hebben om toegang te krijgen tot de gangbare levensstijl de grootste impact heeft op het welzijn van de Belgen. De analyse van de gegevens toont ook dat de spreiding van het welzijnsniveau daalt met de inkomenskwintielen. Dat wijst erop dat het welzijnsniveau relatief meer homogeen is in de hoogste dan in de laagste kwintielen. Tabel 4 bevat

⁵ Het inkomen dat hier wordt gebruikt is het equivalent netto inkomen. Dat stemt overeen met het beschikbaar inkomen van het huishouden dat wordt verdeeld over alle personen die daarvan deel uitmaken op een door de OESO gedefinieerde schaal. Aan de belangrijkste persoon van het huishouden wordt een gewicht van 1 toegekend. Aan elk ander lid van het huishouden van 14 jaar of ouder wordt een gewicht van 0,5 toegekend, terwijl elk lid jonger dan 14 jaar een gewicht van 0,3 krijgt. Naast de inkomens van de personen die deel uitmaken van het huishouden, omvatten de inkomens van het huishouden ook de huurinkomens, de kinderbijslag of de steun bij een hypothecair krediet door een verzekering tegen inkomstenderving.

het inkomensniveau per kwintiel zoals berekend aan de hand van de gegevens van de EU-SILC-enquête van 2013.

Tabel 4 Gemiddeld equivalent netto inkomen per inkomenskwintiel in België - 2013
euro

Inkomenskwintielen	Gemiddeld inkomen	Standaardafwijking
Eerste kwintiel	10,822	2,948
Tweede kwintiel	16,447	1,361
Derde kwintiel	21,334	1,508
Vierde kwintiel	27,066	1,890
Vijfde kwintiel	41,180	20,521

Bronnen: berekeningen FPB op basis van de gegevens van Statbel (EU-SILC-enquête van 2013).

Uit die tabel blijkt dat het gemiddeld inkomen van het laatste kwintiel ongeveer vier keer zo hoog is als dat van het eerste kwintiel. In vergelijking met de drie middelste kwintielen (kwintielen 2 tot 4) hebben de uiterste kwintielen (kwintielen 1 en 5) een relatief grotere standaardafwijking, in het bijzonder het laatste kwintiel. Dat wijst erop dat in die twee categorieën grote verschillen bestaan in termen van inkomen.

Op het niveau van de regionale verschillen tonen de gegevens dat het welzijn hoger ligt in Vlaanderen (7,77) dan in Wallonië (7,39). Het welzijnsniveau ligt het laagst in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest: gemiddeld 7,18 in 2013. De statistische analyse toont ook dat het welzijnsniveau meer homogeen is in Vlaanderen dan in Wallonië. In Brussel zijn de ongelijkheden op het gebied van welzijn evenwel het grootst. Die regionale verschillen verschijnen al in de analyse van de determinanten van het welzijn, aangezien de variabele van het gewest van woonplaats al een statistisch significante impact had op het welzijn van de Belgen (Joskin, 2017). Er moet worden opgemerkt dat de resultaten voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest statistisch minder betrouwbaar zijn dan voor de andere gewesten door de grootte van de steekproef en de aanzienlijke heterogeniteit van de bevolking in dat gewest.

De betrouwbaarheidsintervallen werden berekend aan de hand van de *Jackknife*-methode (met een foutmarge van 5%). Die methode wordt gebruikt door Statbel om betrouwbaarheidsintervallen te berekenen voor de indicatoren die specifiek afkomstig zijn van de EU-SILC-enquête⁶.

⁶ <https://www.geis.org/en/missy/materials/EU-SILC/documents/quality-reports> (geraadpleegd op 11/09/2018)

4. Analyse van de determinanten van het welzijn voor verschillende categorieën van de Belgische bevolking

Een *Working Paper* gepubliceerd door het FPB (Joskin, 2017) stelde enkele voorlopige resultaten voor met betrekking tot de determinanten van het welzijn die specifiek zijn voor bepaalde categorieën van de Belgische bevolking. Deze *Working Paper* gaat dieper in op die analyse en maakt het mogelijk om licht te werpen op de verschillen tussen vrouwen en mannen, vier leeftijdscategorieën, vijf inkomenscategorieën (kwintielen) en de drie gewesten. Dit maakt het ook mogelijk om de belangrijkste verschillen in kaart te brengen ten opzichte van de determinanten van het welzijn op nationaal niveau.

De analyse van de determinanten van het welzijn berust op dezelfde methodologie als die gebruikt voor de analyse op het niveau van België (Joskin, 2017). Er wordt een identiek model toegepast op de verschillende bevolkingscategorieën aan de hand van lineaire regressies (gewone methode van de kleinste kwadraten). Dat model bestaat uit zeventien onafhankelijke variabelen (zie tabel 5) die afkomstig zijn van de EU-SILC-enquête van 2013. De afhankelijke variabele is de tevredenheid met het leven; tevredenheid met het leven en welzijn worden als synoniem gebruikt in de onderstaande analyse.

Tabel 5 Onafhankelijke variabelen gebruikt in de lineaire regressies om de determinanten van het welzijn in België te analyseren

Componenten van het welzijn	Variabelen	Meeteenheden
Demografische kenmerken	Leeftijd (en leeftijd ²)	jaar
	Geslacht	Vrouwen/mannen
	Officiële burgerlijke staat	5 categorieën
	Gezinssamenstelling	10 categorieën
	Gewest van woonplaats	3 gewesten
Levensstandaard	Inkomen (ln)	€ (equivalent netto inkomen)
	Ernstige materiële ontbering	Ja/nee
	Zich onder de armoededrempel bevinden	Ja/nee
	Eigenaar zijn van een woning	Ja/nee
Werk	Socio-economisch statuut	10 categorieën
Opleiding	Opleidingsniveau	6 categorieën
Gezondheid	Ervaren gezondheid	Evaluatie op een schaal van 1 tot 5
Samenleving	Iemand hebben om in vertrouwen te nemen	Ja/nee
	Iemand hebben om hulp aan te vragen	Ja/nee
	Vertrouwen naar anderen toe	Evaluatie op een schaal van 0 tot 10
	Onveiligheidsgevoelens	Evaluatie op een schaal van 1 tot 4
	Vertrouwen in instellingen	Evaluatie op een schaal van 0 tot 10

Bron: FPB

Zoals aangeraden in de literatuur, worden de resultaten van die regressies getoetst aan de resultaten van de geordende PROBIT-modellen die theoretisch meer aangepast zijn aan dat soort analyse (zie bijvoorbeeld Ferrer-i-Carbonell et al., 2004). Boven worden verschillende statistische testen uitgevoerd om de kwaliteit van de resultaten te garanderen, onder meer op het niveau van de multicollineariteit tussen de onafhankelijke variabelen (via een *Variance Inflation Factor*-test).

Eurostat heeft recent een gelijkaardige studie gepubliceerd die zich buigt over de determinanten van het welzijn van vrouwen, mannen, 20-64-jarigen en 65-plussers in Europa (Eurostat, 2016). Het model

dat wordt gebruikt door Eurostat leunt nauw aan bij het model dat hier wordt aangewend, terwijl de gebruikte gegevens ook afkomstig zijn van de ad-hocmodule over het welzijn van de EU-SILC-enquête van 2013. De belangrijkste conclusies over de resultaten van de analyse zijn gelijkaardig aan de conclusies die verderop in dit document in detail worden besproken.

Deel 4.1 analyseert de determinatiecoëfficiënten van de regressies om het verklarend vermogen van het model voor elk van de categorieën van de Belgische bevolking te meten. De resultaten van de analyse van de determinanten van het welzijn worden vervolgens voorgesteld voor elke categorie (delen 4.2 tot 4.5). De analyse spitst zich toe op de coëfficiënten van de lineaire regressies en in het bijzonder de coëfficiënten op basis waarvan de wegingen in de W_{HN} -indicator zijn berekend. De coëfficiënten met een maximale foutmarge van 5 % worden als statistisch significant beschouwd. Aan de hand van die coëfficiënten kunnen de relaties tussen het welzijn en een reeks variabelen worden belicht, maar ze maken het evenwel niet mogelijk om oorzakelijkheidsverbanden vast te stellen. Deel 4.6 vat de belangrijkste resultaten van de analyse samen en legt de nadruk op de verschillen tussen de categorieën van de Belgische bevolking.

4.1. Verklarend vermogen van de schattingsmodellen

Tabel 6 toont de determinatiecoëfficiënten (aangepaste R^2). Die meten het verklarend vermogen van het model voor België en voor elk van de geanalyseerde bevolkingscategorieën. Uit de tabel blijkt dat voor de meeste categorieën het gebruikte model voor de analyse ongeveer 30 % van de verschillen in het welzijn kan verklaren, wat overeenstemt met een aangepaste R^2 -coëfficiënt van 0,3. Een groot deel van de verschillen in het welzijn – tussen 20 % en 50 % volgens de literatuur (zie, bijvoorbeeld, Bartels 2015) wordt verklaard door genen en persoonlijkheidskenmerken.

Tabel 6 Determinatiecoëfficiënten (R^2) van de lineaire regressies voor verschillende categorieën van de Belgische bevolking

	Categorieën	(aangepaste) R^2
België		0,30
Geslacht	Vrouwen	0,31
	Mannen	0,29
Leeftijd	< 25 jaar	0,28
	25-49-jarigen	0,34
	50-64-jarigen	0,33
	65-plussers	0,21
Inkomen	Eerste kwintiel	0,30
	Tweede kwintiel	0,26
	Derde kwintiel	0,19
	Vierde kwintiel	0,22
	Vijfde kwintiel	0,19
Gewesten	Brussel	0,28
	Vlaanderen	0,27
	Wallonië	0,31

Bronnen: berekeningen FPB op basis van de gegevens van Statbel (EU-SILC-enquête van 2013).

4.2. Determinanten van het welzijn voor vrouwen en mannen

Net zoals de resultaten op Europees niveau (Eurostat, 2016) toont de analyse van de resultaten met de Belgische gegevens dat de determinanten van het welzijn van mannen en vrouwen gelijkaardig zijn (zie tabel 12 als bijlage). Er moeten evenwel enkele verschillen worden aangestipt. Weduwe of gescheiden zijn is een determinant van het welzijn van vrouwen, maar niet van mannen. Omgekeerd heeft (voltijds) zelfstandige zijn een negatieve impact op het welzijn van mannen, maar niet op dat van vrouwen.

Op het niveau van de variabelen die zijn gekozen om de wegingen van de composiete welzijnsindicator te berekenen, blijkt dat een slechte/zeer slechte gezondheidstoestand een relatief grotere impact heeft op het welzijn van vrouwen dan op dat van mannen. Dat verschil wordt bevestigd wanneer er wordt gekeken naar een andere variabele die betrekking heeft op de gezondheid van werknemers: arbeidsongeschikt zijn heeft een grotere negatieve impact op het welzijn van vrouwen dan op dat van mannen. Wat het socio-economisch statuut betreft, is werkloos zijn een determinant van het welzijn van mannen, maar niet van vrouwen. Op het gebied van opleiding, is geen diploma hebben alleen een determinant van het welzijn van vrouwen.

De relaties met naasten tellen zowel voor mannen als voor vrouwen, maar er worden evenwel verschillen waargenomen. Niemand hebben om in vertrouwen te nemen is een relatief belangrijkere determinant voor het welzijn van vrouwen dan voor dat van mannen. Voor die laatste is een andere variabele belangrijk: niemand hebben om hulp aan te vragen. Bij vrouwen kan evenwel geen statistisch significante impact worden waargenomen voor die laatste variabele.

4.3. Determinanten van het welzijn voor vier leeftijdscategorieën

De resultaten van de lineaire regressies wijzen erop dat de determinanten van het welzijn verschillen van de ene leeftijdscategorie tot de andere (zie tabel 13 als bijlage). De onderstaande analyse is verdeeld in drie punten om de verschillen toe te lichten op het niveau van de demografische kenmerken, op het niveau van levensstandaard, werk en opleiding en, tot slot, op het niveau van gezondheid en samenleving. De belangrijkste conclusies die hier worden getrokken, zijn in overeenstemming met de conclusies van een studie van Eurostat, waarin twee leeftijdscategorieën worden onderscheiden: 20-64-jarigen en 65-plussers (Eurostat, 2016). Er verschijnen evenwel verschillen op het gebied van de determinanten van de 65-plussers in Europa en België, wat het nut van de oefening aantoont.

4.3.1. Demografische kenmerken

Behalve voor de oudere Belgen (65-plussers) heeft het geslacht geen statistisch significante impact op het waargenomen welzijnsniveau. Die conclusie kwam ook naar voren in de analyse voor de volledige Belgische steekproef.

Voor de Belgen jonger dan 50 jaar heeft gehuwd zijn (ten opzichte van ongehuwd zijn, uit elkaar of gescheiden zijn) een positieve impact op het welzijn. De studies die zijn uitgevoerd op basis van panelgegevens, onder meer in Duitsland, tonen dat de impact van het huwelijk op het welzijn tijdelijk is en dat er zich enkele jaren na het huwelijk een aanpassingseffect aan het welzijn voordoet (Joskin, 2017).

Wat de gezinssamenstelling betreft, blijkt uit de resultaten dat voor de jongeren die deel uitmaken van een koppel (jonger dan 25 jaar), twee (of meer) kinderen hebben een negatieve impact heeft op het welzijn. Omgekeerd is de impact positief voor de andere leeftijdscategorieën, in het bijzonder de categorie 25-49 jaar. Een mogelijke verklaring voor dat verschil is dat de gemiddelde leeftijd van de kinderen voor jonge koppels lager ligt dan voor oudere koppels. Alleen wonen heeft een negatieve impact op het welzijn, hoofdzakelijk voor de leeftijdscategorie 25-44 jaar. Tot slot heeft in Brussel wonen een negatieve impact op het welzijn van de Belgen tussen 25 en 64 jaar, maar niet op dat van de andere leeftijdscategorieën.

4.3.2. Levensstandaard, werk en opleiding

De analyse van de determinanten van het welzijn heeft aangetoond dat, meer dan het inkomen zelf, vooral een voldoende hoog inkomen hebben om toegang te krijgen tot de gangbare levensstijl het gemiddelde welzijnsniveau in België verklaart (Joskin, 2017).

De analyse per leeftijdscategorie toont dat de variabelen met betrekking tot de levensstandaard alleen van tel zijn voor het welzijn van de twee middencategorieën (25-64 jaar). Er is daarentegen geen statistisch significante impact op het welzijn van de twee uiterste categorieën (16-24 jaar en 65-plus). Voor de variabele die de toegang tot een gangbare levensstijl meet (ernstige materiële ontbering), geldt dezelfde vaststelling. In ernstige materiële ontbering leven heeft een negatieve impact van ongeveer 0,7 punt op het welzijn van de 25-64-jarigen.

Op het vlak van werk tonen de resultaten dat werkloos zijn (ten opzichte van een voltijdse betrekking) een aanzienlijk negatieve impact heeft op het welzijn van de jongsten (min-25-jarigen): - 0,47 punt aan welzijn. Werkloos zijn heeft daarentegen geen statistisch significante impact op het welzijn van de andere categorieën. Wat de arbeidsongeschiktheid betreft, wordt een statistisch significante impact waargenomen voor de eerste drie leeftijdscategorieën. Die impact is evenwel groter op het welzijn van de jongste werknemers: arbeidsongeschikt zijn heeft een negatieve impact van 1,75 punt op het welzijn van de min-25-jarigen tegenover 0,42 punt bij de 50-64-jarigen.

Tot slot wijzen de resultaten op het gebied van opleiding erop dat een diploma (lager onderwijs) hebben alleen een determinant van het welzijn is bij de 16-24-jarigen: gemiddeld -0,68 punt aan welzijn. Voor de drie andere leeftijdscategorieën heeft het opleidingsniveau dus geen statistisch significante impact op het welzijn.

4.3.3. Gezondheid en samenleving

In België is gezondheid de belangrijkste determinant van het welzijn voor de verschillende leeftijdscategorieën. Er zou logischerwijze kunnen worden verwacht dat gezondheid een belangrijkere determinant van het welzijn is voor de ouderen dan voor de jongeren. Door de analyse van de resultaten kan die hypothese worden genuanceerd. Een zeer goede gezondheidstoestand heeft namelijk een relatief grotere impact bij de ouderen: +0,28 punt aan welzijn bij de min-25-jarigen tegenover +0,44 punt bij de 65-plussers. Een slechte/zeer slechte gezondheidstoestand heeft daarentegen een relatief grotere impact bij de jongeren: -1,47 punt aan welzijn bij de jongeren die verklaren dat ze een slechte gezondheidstoestand hebben tegenover -1,18 punt bij de 65-plussers.

Aan de hand van de analyse van de determinanten van het welzijn voor België als geheel kon worden aangetoond dat van de vijf variabelen met betrekking tot de samenleving, de variabelen die betrekking hebben op de relaties met naasten de belangrijkste impact hebben op het welzijn. Die vaststelling wordt ook waargenomen wanneer wordt gekeken naar de verschillende leeftijdscategorieën, maar er bestaan verschillen. Ter herinnering, twee variabelen meten de relaties met naasten: een naaste hebben om in vertrouwen te nemen of om hulp aan te vragen.

Een naaste hebben om in vertrouwen te nemen, heeft een impact op het welzijn van 25-49-jarigen: gemiddeld +0,40 punt aan welzijn voor de Belgen die iemand hebben om in vertrouwen te nemen. Omgekeerd heeft iemand hebben om hulp aan te vragen alleen een statistisch significante impact op het welzijn van de Belgen onder de 25 jaar en de 50-plussers. De regressiecoëfficiënten voor die drie categorieën tonen ook dat de impact groter is op het welzijn van de jongere Belgen: ongeveer +0,62 punt aan welzijn voor de min-25-jarigen die een naaste hebben om hulp aan te vragen tegenover 0,31 voor de 50-64-jarigen en 0,25 voor de 65-plussers.

4.4. Determinanten van het welzijn voor vijf inkomenscategorieën (kwintielen)

De resultaten van de lineaire regressies per kwintiel (zie tabel 14 als bijlage) worden in drie aparte punten voorgesteld. Die punten bestrijken de demografische kenmerken, de levensstandaard, werk en opleiding en, tot slot, gezondheid en samenleving.

4.4.1. Demografische kenmerken

Op het gebied van geslacht heeft vrouw zijn alleen een statistisch significante impact (met een maximale foutmarge van 5 %) op het welzijn van de personen van het tweede kwintiel: - 0,15 punt aan welzijn.

Gehuwd zijn heeft alleen een statistisch significante impact op het welzijn van het derde en vierde kwintiel. Van alle burgerlijke statuten heeft alleen een scheiding de grootste impact op het welzijn: gemiddeld -1 punt voor de drie laatste kwintielen. De studies die zijn uitgevoerd op basis van panelgegevens, onder meer in Duitsland, tonen dat de impact van bepaalde burgerlijke statuten (bijvoorbeeld gehuwd zijn) op het welzijn tijdelijk is (Joskin, 2017). Met de beschikbare gegevens in België kan die analyse evenwel niet worden uitgevoerd.

Op het gebied van de gezinssamenstelling, heeft alleen wonen enkel een statistisch significante impact op het welzijn van de Belgen in het derde en het vijfde kwintiel.

4.4.2. Levensstandaard, werk en opleiding

In het licht van de reeds voorgestelde resultaten (zie tabel 3) kan worden verwacht dat het inkomen een relatief belangrijkere determinant is voor de eerste inkomenskwintielen dan voor de laatste. De resultaten valideren die hypothese gedeeltelijk. Een verdubbeling van het inkomen heeft immers een impact van gemiddeld 0,3 punt op het welzijn van de personen van het eerste kwintiel. Die impact is evenwel identiek voor het laatste kwintiel. Voor de drie andere kwintielen heeft het inkomen geen statistisch significante impact op het welzijn.

Meer nog dan het inkomen op zich, is een voldoende hoog inkomen hebben om toegang te krijgen tot de gangbare levensstijl van tel in België. Die vaststelling wordt ook waargenomen voor de eerste vier kwintielen. De hoogste coëfficiënt wordt waargenomen voor het vierde kwintiel (0,93), terwijl de coëfficiënten voor het eerste en het derde kwintiel identiek zijn (0,67). Wat het eerste kwintiel betreft, wordt een deel van de impact weergegeven door andere variabelen die de levensstandaard meten (het inkomensniveau en zich onder de armoededrempel bevinden), wat niet het geval is voor de andere kwintielen.

Voor alle kwintielen heeft werkloos zijn geen statistisch significante impact op het welzijn. Dat wordt bevestigd door de resultaten die afkomstig zijn van de geordende PROBIT-modellen. Arbeidsongeschikt zijn heeft daarentegen een negatieve impact op het welzijn van de Belgen van het derde en het vierde kwintiel. De impact is bijzonder negatief voor het vierde kwintiel: -1,06 punt aan welzijn. De impact is ongeveer twee keer kleiner voor het derde kwintiel. Voor het tweede kwintiel heeft huisman/-vrouw zijn een positieve impact op het welzijn: ongeveer 0,40 punt aan welzijn.

Tot slot tonen de resultaten van de lineaire regressies dat geen diploma hebben alleen een impact heeft op het welzijn van de personen die zijn opgenomen in de eerste twee kwintielen. Die impact is evenwel ongeveer twee keer groter in het tweede kwintiel dan in het eerste kwintiel: -0,67 punt aan welzijn tegenover -0,33.

4.4.3. Gezondheid en samenleving

Gezondheid is de belangrijkste determinant van het welzijn voor alle kwintielen. In een zeer goede gezondheidstoestand verkeren heeft een redelijk homogene impact op het welzijn van de verschillende kwintielen. Daartegenover staat dat in een zeer slechte gezondheidstoestand verkeren een relatief grotere impact heeft op het welzijn van de drie middelste kwintielen (2, 3 en 4) dan op dat van de uiterste kwintielen (1 en 5). Als dat resultaat wordt vergeleken met het resultaat voor de arbeidsongeschiktheid, blijkt dus dat in een slechte gezondheidstoestand verkeren bijzonder problematisch is voor de Belgen met gemiddelde inkomens.

Wanneer wordt gekeken naar de resultaten met betrekking tot de twee variabelen die de relaties met naasten meten, blijkt dat die niet hetzelfde belang hebben voor alle kwintielen.

Iemand hebben om in vertrouwen te nemen heeft een statistisch significante impact op het welzijn van alle kwintielen, met uitzondering van het derde inkomenskwintiel⁷. Het niveau van de coëfficiënten is relatief gelijkaardig van het ene kwintiel tot het andere. Iemand hebben om hulp aan te vragen heeft alleen een statistisch significante impact in het eerste inkomenskwintiel: +0,30 punt aan welzijn. Voor de andere kwintielen heeft de variabele geen statistisch significante impact. Uit de resultaten blijkt dus dat de twee variabelen die de relaties met naasten meten alleen een impact hebben op het welzijn van de Belgen met de laagste inkomens (eerste kwintiel).

---

⁷ Voor het laatste kwintiel is de coëfficiënt van de variabele alleen statistisch significant met een foutmarge van ongeveer 7 %. De maximale foutmarge die wordt gekozen in deze analyse bedraagt 5 %.

4.5. Determinanten van het welzijn voor de drie gewesten

De gegevens met betrekking tot het welzijn die afkomstig zijn van de EU-SILC-enquête van 2013 kunnen ook op regionaal niveau worden geanalyseerd (zie tabel 15 als bijlage). Als er rekening wordt gehouden met de grootte van de steekproef en de grote heterogeniteit van de bevolking in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, moeten bepaalde resultaten voor dat gewest voorzichtig worden geïnterpreteerd.

Er worden enkele verschillen waargenomen voor de impact van de demografische variabelen op het welzijn. Eerst en vooral, en in tegenstelling tot de resultaten op het niveau van België, heeft leeftijd geen statistisch significante impact op het welzijn van de Vlamingen. In tegenstelling tot de andere gewesten, hebben de burgerlijke staat en de gezinssamenstelling geen statistisch significante impact op het welzijn van de Brusselse inwoners.

Voor de variabelen die de component *Levensstandaard* van het welzijn meten, heeft het inkomen een positieve impact op het welzijn in de drie gewesten: gemiddeld + 0,30 punt aan welzijn wanneer het inkomen wordt verdubbeld. Die impact is evenwel groter in Brussel dan in de andere gewesten: 0,37 tegenover 0,27. Overal in België heeft geen toegang hebben tot de gangbare levensstijl een negatieve impact op het welzijn. Die impact is evenwel ongeveer twee keer zo groot in Vlaanderen dan in Wallonië: -0,89 punt aan welzijn tegenover -0,45 punt. Brussel bevindt zich tussen die twee waarden: 0,75 punt aan welzijn.

Werkloos of arbeidsongeschikt zijn heeft geen homogene impact op het welzijn binnen de drie gewesten. In Wallonië (en op basis van het geordend PROBIT-model dat een statistisch significant resultaat aanduidt) doet werkloos zijn het welzijn dalen: -0,21 punt tegenover gemiddeld -0,15 punt in België. Daartegenover is er geen statistisch significante impact in Vlaanderen en Brussel. Wat de arbeidsongeschiktheid betreft, verschillen de resultaten ook tussen de gewesten onderling. In Vlaanderen heeft dat statuut een aanzienlijk groter negatieve impact dan in Wallonië: -0,52 punt tegenover -0,35 punt. In Brussel is er opnieuw geen statistisch significante impact.

Naast het socio-economisch statuut speelt het opleidingsniveau ook een belangrijke rol voor het welzijn van de Belgen. De resultaten op regionaal niveau tonen dat die impact sterk aanwezig is in Wallonië: -0,41 punt aan welzijn voor personen die over geen enkel diploma beschikken. Er is daarentegen geen statistisch significante impact bij de Brusselaars en de Vlamingen.

In de drie gewesten is gezondheid de belangrijkste determinant van het welzijn. De coëfficiënten die worden gemeten voor de drie gewesten zijn redelijk homogeen. In tegenstelling tot Vlaanderen en Wallonië zijn de vier regressiecoëfficiënten met betrekking tot gezondheid in Brussel niet allemaal statistisch significant, wat kan worden verklaard door de relatief kleine grootte van de steekproef voor dat gewest.

Op het niveau van de twee variabelen die de relaties met naasten meten, toont de analyse dat ze een statistisch significante impact hebben op het welzijn van de Walen en Vlamingen, met gelijkaardige coëfficiënten. In Brussel heeft daarentegen geen van de twee variabelen een statistisch significante coëfficiënt.

4.6. Besluit

Uit de analyse van de determinanten van het welzijn voor verschillende categorieën van de Belgische bevolking komen gelijkenissen, maar ook grote verschillen naar voren. Die verschillen worden gemeten door regressiecoëfficiënten (gewone methode van de kleinste kwadraten), maar ook door de significantie van die coëfficiënten.

Gezondheid is voor alle geanalyseerde categorieën de belangrijkste determinant van het welzijn in België. Gezondheid heeft evenwel een grotere impact op het welzijn van de Belgen onder 65 jaar dan op dat van de 65-plussers. Er worden weinig verschillen waargenomen tussen de verschillende inkomenskwintielen.

Naast gezondheid bepaalt ook geen voldoende hoog inkomen hebben om toegang te krijgen tot de gangbare levensstijl het welzijnsniveau in België. Die component van het welzijn wordt gemeten door de materiële ontbering. Die materiële ontbering heeft een grotere impact op het welzijn van de Belgen tussen 25-64 jaar en de Belgen die zijn opgenomen in het vierde inkomenskwintiel dan op dat van de Belgen onder 25 jaar en de 65-plussers, en de eerste drie kwintielen.

De relaties met naasten zijn ook een belangrijke determinant van het welzijn van de Belgen. Er worden twee aspecten van die relaties gemeten: iemand hebben om in vertrouwen te nemen en iemand hebben om hulp aan te vragen. Het eerste aspect is het belangrijkste voor het welzijn van vrouwen, terwijl het tweede aspect dat is voor mannen. Wanneer de Belgen worden verdeeld in vier leeftijdscategorieën, blijkt uit de resultaten dat iemand hebben om hulp aan te vragen het belangrijkste is voor de verschillende categorieën. De categorie 25-49 jaar vormt hierop evenwel een uitzondering, aangezien iemand in vertrouwen kunnen nemen hun welzijn bepaalt. De analyse van de resultaten voor de inkomenskwintielen toont dat de relaties met naasten een relatief grotere impact hebben op het welzijn van de Belgen met de laagste inkomens (eerste kwintiel). Die relaties hebben geen statistisch significante impact op het welzijn van het derde kwintiel.

Niet kunnen werken om gezondheids- (arbeidsongeschikt zijn) of economische redenen (werkloos zijn) is ook een belangrijke determinant van het welzijn. Er kunnen enkele verschillen worden aangestipt binnen de Belgische bevolking. Wat werkloosheid betreft, wijzen de resultaten erop dat werkloos zijn geen statistisch significante determinant is voor het welzijn van vrouwen, maar wel voor dat van mannen. Op het niveau van de leeftijdscategorieën en de gewesten, daalt alleen het welzijn van de Belgen jonger dan 25 jaar en van de Walen voor dat socio-economisch statuut. In alle kwintielen is werkloos zijn geen statistisch significante determinant van het welzijn. Arbeidsongeschikt zijn heeft een impact op het welzijn van een grote meerderheid van de categorieën. Uitzonderingen hierop zijn de Belgen van 65 jaar en ouder (aangezien die laatste grotendeels gepensioneerd zijn), Brusselse inwoners en de personen in de uiterste kwintielen (1, 2 en 5).

Het opleidingsniveau is ook belangrijk voor het welzijn in België. Dat is in het bijzonder het geval voor de Belgen die niet over een diploma lager onderwijs beschikken. Niet alle bevolkingscategorieën ondervinden evenwel een negatieve impact op hun welzijn als gevolg van een gebrek aan diploma. Die laatste is een statistisch significante determinant voor het welzijn van vrouwen, maar niet voor dat van mannen. Alleen het welzijn van de jongste Belgen (jonger dan 25 jaar) ondervindt daarvan een negatieve

impact. Op het niveau van de inkomenskwintielen heeft het ontbreken van een diploma alleen een negatieve impact op de Belgen die zijn opgenomen in de eerste twee kwintielen. Op het niveau van de gewesten ondervindt alleen het welzijn van de Walen een impact van een laag opleidingsniveau.

Als gezondheid buiten beschouwing wordt gelaten, zijn de determinanten van het welzijn relatief heterogeen op het niveau van de Belgische bevolking. Daarom moet verder worden gegaan dan een indicator die de evolutie van het gemiddelde welzijn in België meet. Op basis van de resultaten die worden voorgesteld in dit hoofdstuk is het mogelijk om de verschillende componenten van de compositie indicatoren aan te duiden die het welzijn voor elk van de bevolkingscategorieën zullen meten. Naast de keuze van de componenten maken die resultaten het ook mogelijk om de wegen te berekenen die rekening houden met de specifieke kenmerken van elk van die categorieën. De opbouw van de compositie welzijnsindicatoren wordt in detail besproken in het volgende hoofdstuk.

5. Opbouw en analyse van de compositie welzijnsindicatoren voor verschillende categorieën van de Belgische bevolking

Om de compositie welzijnsindicatoren voor verschillende categorieën van de Belgische bevolking op te stellen, zijn statistische gegevens daarvoor nodig. Naast de statistische beschikbaarheid van de gegevens, berust de opbouw van welzijnsindicatoren op dezelfde methodologie als de methodologie die wordt gebruikt om de W_{HN} -indicator voor België op te stellen. De indicatoren waaruit ze zijn samengesteld, worden genormaliseerd volgens de *Min-Max*-methode en lineair geaggregeerd. Om de bovenvermelde verschillen in de determinanten van het welzijn (zie hoofdstuk 4) te tonen, werden specifieke gewingen voor elke categorie berekend aan de hand van de coëfficiënten van de lineaire regressies.

In punt 5.1 worden de opsplitsingen van de beschikbare indicatoren in detail besproken. Punt 5.2 gaat dieper in op de berekening van de specifieke gewingen voor elke categorie. Tot slot analyseert het laatste punt de evolutie van elke compositie indicator in de tijd.

5.1. Componenten van de compositie indicatoren

Om een compositie welzijnsindicator voor elk van de geanalyseerde categorieën te kunnen analyseren, moeten statistische gegevens daarvoor beschikbaar zijn. Het is evenwel niet nodig om opgesplitste gegevens te zoeken voor alle categorieën, aangezien de analyse die is uitgevoerd in hoofdstuk 4 toont dat bepaalde regressiecoëfficiënten niet statistisch significant zijn. De samenstelling van de compositie indicatoren verschilt dus tussen de categorieën onderling (zie tabel 7).

Tabel 7 Samenstelling van de compositie welzijnsindicatoren voor verschillende categorieën van de Belgische bevolking

Categorieën		Gezondheidstoestand	Ernstige materiële ontbering	Langdurige arbeidsongeschiktheid	Werkloosheid	Vroegtijdige schoolverlaters	Sociaal netwerk
Geslacht	Vrouwen	X	X	X	-	X	X
	Mannen	X	X	X	X	-	X
Leeftijd	< 25 jaar	X	-	X	X	X	X
	25-49-jarigen	X	X	X	-	-	X
	50-64-jarigen	X	X	X	-	-	X
	65-plussers	X	-	-	-	-	X
Inkomen	Eerste kwintiel	X	X	-	-	X	X
	Tweede kwintiel	X	X	-	-	X	X
	Derde kwintiel	X	X	X	-	-	-
	Vierde kwintiel	X	X	X	-	-	X
	Vijfde kwintiel	X	-	-	-	-	X
Gewest	Brussel	X	X	-	-	-	-
	Vlaanderen	X	X	X	-	-	X
	Wallonië	X	X	X	X	X	X

Van de zes indicatoren die zijn opgenomen in de compositie W_{HN} -indicator op het niveau van België, is alleen de indicator *Gezondheidstoestand* aanwezig in alle bevolkingscategorieën. De indicator *Sociaal*

netwerk is daarentegen opgenomen in twaalf compositie indicatoren. Daarna volgen de indicatoren *Ernstige materiële ontbering* en *Langdurige arbeidsongeschiktheid* die aanwezig zijn in respectievelijk elf en negen compositie indicatoren. Daartegenover staat dat de indicatoren *Werkloosheid* en *Vroegtijdige schoolverlaters* weinig zijn opgenomen.

De indicatoren *gezondheidstoestand* en *ernstige materiële ontbering* worden berekend op basis van de gegevens afkomstig van de EU-SILC-enquête. Na talrijke contacten met Statbel, dat de gegevens van de EU-SILC-enquête verzamelt op het niveau van België, blijkt dat de gegevens op regionaal niveau niet beschikbaar zijn door een gebrek aan statistische betrouwbaarheid dat betrekking heeft op de gebruikte steekproeven. Als gevolg daarvan, en gezien het belang van gezondheid voor het welzijn, werd de compositie indicator voor de gewesten niet opgesteld. Wat de overige categorieën betreft, zijn de EU-SILC-gegevens beschikbaar vanaf 2005.

De twee arbeidsgebonden indicatoren konden worden opgesplitst voor de verschillende geanalyseerde categorieën, behalve voor de inkomenskwintielen. Voor die laatste worden dus de gegevens op Belgisch niveau gebruikt. De indicator *Langdurige arbeidsongeschiktheid* wordt berekend aan de hand van de gegevens van het RIZIV voor de teller (aantal arbeidsongeschikte personen) en de gegevens van het INR en de RSZ voor de noemers (totale werkgelegenheid particuliere sector, zelfstandigen en loontrekkenden). De indicator *Werkloosheid* wordt berekend op basis van de gegevens van Eurostat.

In tegenstelling tot de andere indicatoren, wordt de indicator *Vroegtijdige schoolverlaters* berekend voor een bepaalde bevolkingscategorie, namelijk de 18-24-jarigen. Het voordeel van die indicator is dat die, in tegenstelling tot de indicatoren met betrekking tot het opleidingsniveau van de Belgische bevolking, het mogelijk maakt om het opleidingsniveau van de uittredende groep uit het Belgische onderwijsstelsel van nabij te volgen. De enige beschikbare opsplitsing voor die indicator is het geslacht. Die indicator is evenwel slechts opgenomen in vier van de elf compositie indicatoren: vrouwen, min-25-jarigen en de twee eerste inkomenskwintielen (zie tabel 6). De indicator *Vroegtijdige schoolverlaters* kan worden opgesplitst volgens de eerste twee categorieën, terwijl voor de twee laatste de indicator op nationaal niveau wordt gebruikt.

De indicator *Sociaal netwerk* is afkomstig van de jaarlijkse *Gallup World Poll*-enquête. Als rekening wordt gehouden met de beperkte grootte van de steekproef (ongeveer 1 000 personen) en een beperkte toegang tot de gegevens⁸, was het niet mogelijk om die indicator op te splitsen volgens de verschillende geanalyseerde categorieën. Daarom wordt de indicator op Belgisch niveau gebruikt; alleen de wegenen ervan verschillen dus van de ene categorie tot de andere.

De verschillende indicatoren waaruit de compositie indicatoren zijn samengesteld moeten worden genormaliseerd zodat de meeteenheid ervan kan worden vergeleken en ze kunnen worden geaggregeerd. De *Min-Max*-normalisatiemethode wordt toegepast op elke indicator binnen elke categorie (Joskin, 2018). In het licht van de beschikbaarheid van de statistische gegevens werden de indicatoren genormaliseerd over de periode 2005-2017.

---

⁸ De gegevens werden gedownload op de website van het *World Happiness Report* van 2018.

5.2. Wegingen van de componenten van de compositie indicatoren

De wegingen van de indicatoren voor de verschillende categorieën van de Belgische bevolking werden berekend op basis van de lineaire regressiecoëfficiënten (gewone methode van de kleinste kwadraten) die in hoofdstuk 4 zijn besproken.

Om het aantal wegingen te laten overeenstemmen met het aantal indicatoren, moesten bepaalde coëfficiënten worden aangepast. Dat is het geval voor de indicator *Gezondheidstoestand* en *Sociaal netwerk*. Om de weging van de eerste indicator te berekenen, werd het gemiddelde van de twee coëfficiënten met betrekking tot de “*slechte*” en “*zeer slechte*” gezondheidstoestand gebruikt. Ter herinnering: de variabele *gezondheid* die wordt gebruikt in de regressies is categoriaal en stelt vijf gezondheidstoestanden voor aan de respondenten. Wat de weging van de tweede indicator betreft, werd de som gebruikt van de coëfficiënten van de twee variabelen die de relaties met naasten meten (*iemand hebben om in vertrouwen te nemen* en *iemand hebben om hulp aan te vragen*). De wegingen voor die twee indicatoren werden op een identieke manier berekend in de W_{HN} -indicator.

De verkregen wegingen werden berekend en genormaliseerd zodat de som ervan gelijk is aan 1 binnen elke categorie. Daarom heeft het geen zin om de wegingen tussen de verschillende categorieën te vergelijken. Als de weging van de indicator *Gezondheidstoestand* bijvoorbeeld groter is in groep A dan in groep B, wil dat niet zeggen dat gezondheid een belangrijkere determinant van het welzijn is voor groep A. Wanneer een coëfficiënt niet statistisch significant is, bedraagt de weging die aan een indicator wordt toegekend nul.

Tabel 8 toont dat, op basis van de resultaten van de lineaire regressies, de wegingen die zijn berekend voor de compositie indicator van vrouwen en mannen redelijk dicht bij elkaar aanleunen. In die twee categorieën is gezondheid de belangrijkste determinant van het welzijn. Bij gebrek aan statistisch significante resultaten, krijgt de indicator *Vroegtijdige schoolverlaters* een weging van nul bij mannen, terwijl de indicator *Werkloosheid* een weging van nul krijgt bij vrouwen.

Tabel 8 Berekening van de wegingen van de compositie welzijnsindicator voor vrouwen en mannen

Componenten	Indicatoren	Regressiecoëfficiënten (absolute waarden)	Wegingen
Vrouwen			
Gezondheid	Gezondheidstoestand	1,55	0,44
Levensstandaard	Ernstige materiële ontbering	0,66	0,19
Werk	Langdurige arbeidsongeschiktheid	0,54	0,15
	Werkloosheid	-	0,00
Opleiding	Vroegtijdige schoolverlaters	0,42	0,12
Samenleving	Sociaal netwerk	0,34	0,10
Totaal (som van de coëfficiënten)		3,50	1,00
Mannen			
Gezondheid	Gezondheidstoestand	1,24	0,40
Levensstandaard	Ernstige materiële ontbering	0,68	0,22
Werk	Langdurige arbeidsongeschiktheid	0,35	0,11
	Werkloosheid	0,30	0,10
Opleiding	Vroegtijdige schoolverlaters	-	0,00
Samenleving	Sociaal netwerk	0,54	0,17
Totaal (som van de coëfficiënten)		3,11	1,00

Bronnen: berekeningen FPB op basis van de gegevens van Statbel (EU-SILC-enquête van 2013).

Noot: - = niet statistisch significante coëfficiënt met een foutmarge van 5 %.

De wegingen die zijn berekend voor de verschillende inkomenskwintielen tonen uitgesproken verschillen (zie tabel 9). Voor alle kwintielen blijft gezondheid de sleuteldeterminant van het welzijn, maar het gewicht ervan in de compositie indicator schommelt tussen 0,40 voor het vierde kwintiel en 0,82 voor het laatste kwintiel. Dat verschil tussen de wegingen kan worden verklaard door het feit dat een aantal coëfficiënten niet statistisch significant zijn in de laatste kwintielen, in het bijzonder in het derde en vijfde kwintiel. Voor die kwintielen wordt aan gezondheid dus een proportioneel grotere weging toegekend dan in de andere categorieën.

Tabel 9 Berekening van de wegingen van de compositie welzijnsindicator voor de inkomenskwintielen

Componenten	Indicatoren	Regressiecoëfficiënten (absolute waarden)	Wegingen
Kwintiel 1			
Gezondheid	Gezondheidstoestand	1,28	0,44
Levensstandaard	Ernstige materiële ontbering	0,67	0,23
Werk	Langdurige arbeidsongeschiktheid	-	0,00
	Werkloosheid	-	0,00
Opleiding	Vroegtijdige schoolverlaters	0,33	0,11
Samenleving	Sociaal netwerk	0,64	0,22
Totaal		2,93	1,00
Kwintiel 2			
Gezondheid	Gezondheidstoestand	1,61	0,52
Levensstandaard	Ernstige materiële ontbering	0,52	0,17
Werk	Langdurige arbeidsongeschiktheid	-	0,00
	Werkloosheid	-	0,00
Opleiding	Vroegtijdige schoolverlaters	0,67	0,22
Samenleving	Sociaal netwerk	0,29	0,09
Totaal		3,08	1,00
Kwintiel 3			
Gezondheid	Gezondheidstoestand	1,32	0,51
Levensstandaard	Ernstige materiële ontbering	0,67	0,26
Werk	Langdurige arbeidsongeschiktheid	0,60	0,23
	Werkloosheid	-	0,00
Opleiding	Vroegtijdige schoolverlaters	-	0,00
Samenleving	Sociaal netwerk	-	0,00
Totaal		2,59	1,00
Kwintiel 4			
Gezondheid	Gezondheidstoestand	1,72	0,40
Levensstandaard	Ernstige materiële ontbering	0,93	0,22
Werk	Langdurige arbeidsongeschiktheid	1,06	0,25
	Werkloosheid	-	0,00
Opleiding	Vroegtijdige schoolverlaters	-	0,00
Samenleving	Sociaal netwerk	0,55	0,13
Totaal		4,26	1,00
Kwintiel 5			
Gezondheid	Gezondheidstoestand	1,27	0,82
Levensstandaard	Ernstige materiële ontbering	-	0,00
Werk	Langdurige arbeidsongeschiktheid	-	0,00
	Werkloosheid	-	0,00
Opleiding	Vroegtijdige schoolverlaters	-	0,00
Samenleving	Sociaal netwerk	0,28	0,18
Totaal		1,55	1,00

Bronnen: berekeningen FPB op basis van de gegevens van Statbel (EU-SILC-enquête van 2013).

Noot: - = niet statistisch significante coëfficiënt met een foutmarge van 5 %.

Voor alle kwintielen krijgt de indicator *Werkloosheid* een weging van 0 en wordt die dus niet opgenomen in de compositie indicatoren. Dat is ook het geval voor de indicator *Vroegtijdige schoolverlaters* vanaf het derde kwintiel.

De verschillen die worden waargenomen in de analyse van de determinanten van het welzijn weerspiegelen zich in de samenstelling van de compositie indicatoren. Voor het laatste kwintiel worden slechts twee indicatoren opgenomen: *Gezondheidstoestand* en *Sociaal netwerk*. Die twee indicatoren hebben dus relatief grote wegingen. Daartegenover staat dat de compositie indicator voor het eerste, tweede en vierde kwintiel vier indicatoren omvat.

Voor de leeftijdscategorieën verschilt de samenstelling van de compositie indicatoren ook tussen de categorieën onderling (zie tabel 10). De compositie welzijnsindicator voor de leeftijdscategorie 16-24 jaar heeft de meeste componenten: vijf op een totaal van zes. Voor die categorie kan worden waargenomen dat de weging van de indicator *Gezondheidstoestand* kleiner is dan die op Belgisch niveau of in de andere categorieën. Dat verschil wordt verklaard door het feit dat arbeidsongeschikt zijn een relatief grotere impact heeft op het welzijn van de Belgen in die leeftijdscategorie. Aangezien de som van de wegingen gelijk is aan 1, is de weging van de gezondheidsindicator dus kleiner dan die van de indicator *Langdurige arbeidsongeschiktheid*.

Tabel 10 Berekening van de wegingen van de compositie welzijnsindicator voor de leeftijdscategorieën

Componenten	Indicatoren	Regressiecoëfficiënten (absolute waarden)	Wegingen
Jonger dan 25 jaar			
Gezondheid	Gezondheidstoestand	1,47	0,30
Levensstandaard	Ernstige materiële ontbering	-	0,00
Werk	Langdurige arbeidsongeschiktheid	1,75	0,35
	Werkloosheid	0,47	0,10
Opleiding	Vroegtijdige schoolverlaters	0,68	0,14
Samenleving	Sociaal netwerk	0,60	0,12
Totaal		4,99	1,00
25-49-jarigen			
Gezondheid	Gezondheidstoestand	1,48	0,49
Levensstandaard	Ernstige materiële ontbering	0,70	0,23
Werk	Langdurige arbeidsongeschiktheid	0,43	0,14
	Werkloosheid	-	0,00
Opleiding	Vroegtijdige schoolverlaters	-	0,00
Samenleving	Sociaal netwerk	0,40	0,13
Totaal		3,01	1,00
50-64-jarigen			
Gezondheid	Gezondheidstoestand	1,47	0,50
Levensstandaard	Ernstige materiële ontbering	0,72	0,25
Werk	Langdurige arbeidsongeschiktheid	0,42	0,14
	Werkloosheid	-	0,00
Opleiding	Vroegtijdige schoolverlaters	-	0,00
Samenleving	Sociaal netwerk	0,31	0,11
Totaal		2,91	1,00
Ouder dan 64 jaar			
Gezondheid	Gezondheidstoestand	1,19	0,83
Levensstandaard	Ernstige materiële ontbering	-	0,00
Werk	Langdurige arbeidsongeschiktheid	-	0,00
	Werkloosheid	-	0,00
Opleiding	Vroegtijdige schoolverlaters	-	0,00
Samenleving	Sociaal netwerk	0,25	0,17
Totaal		1,44	1,00

Bronnen: berekeningen FPB op basis van de gegevens van Statbel (EU-SILC-enquête van 2013).

Noot: - = niet statistisch significante coëfficiënt met een foutmarge van 5 %.

De samenstelling van de welzijnsindicatoren voor de overige leeftijdscategorieën is heterogeen. De indicator *Werkloosheid* is alleen aanwezig in de compositie indicator van de min-25-jarigen, terwijl de indicator *Vroegtijdige schoolverlaters* slechts aanwezig is in de twee jongste leeftijdscategorieën. Het is niet verwonderlijk dat de welzijnsindicator voor de 65-plussers geen werkgebonden indicatoren (*Langdurige arbeidsongeschiktheid* en *Werkloosheid*) bevat en slechts twee indicatoren omvat.

5.3. Compositie welzijnsindicatoren voor verschillende categorieën van de Belgische bevolking

Op basis van de in deze *Working Paper* voorgestelde methodologie en rekening houdend met de beschikbaarheid van de statistische gegevens, was het mogelijk elf compositie welzijnsindicatoren op te stellen: voor vrouwen en mannen, vier leeftijdscategorieën en vijf inkomenscategorieën (kwintielen).

Die compositie indicatoren maken het mogelijk de evolutie van het welzijn van verschillende categorieën van de Belgische bevolking te volgen, maar ze kunnen slechts beperkt worden vergeleken. Dat komt door de gebruikte methodologie om ze op te stellen. Drie redenen verklaren die beperking. De eerste reden is dat de samenstelling van de compositie indicatoren verschilt van categorie tot categorie. Daarnaast werden de indicatoren waaruit de compositie indicatoren zijn samengesteld, afzonderlijk genormaliseerd in elk van de categorieën om ze te kunnen aggregeren. Tot slot werden de wegen van de verschillende indicatoren ook genormaliseerd zodat hun som gelijk is aan één binnen elke categorie.

Rekening houdend met die beperkingen is het mogelijk om de evolutie van de compositie indicatoren in de tijd te vergelijken (opwaartse of neerwaartse evolutie) en te kijken of het bereikte niveau van een indicator tijdens een jaar boven of onder dat van een referentiejaar ligt. Het is echter niet mogelijk de niveaus en de groeivoeten van de verschillende compositie indicatoren in de tijd te vergelijken.

De volgende delen beschrijven de evolutie van de welzijnsindicatoren tussen 2005 en 2017. Ter herinnering, de compositie indicator op het niveau van België toont dat het welzijn van de Belgen toeneemt tussen 2005 en 2008, het jaar waarin de financieel-economische crisis uitbrak. Tussen 2008 en 2015 (en behalve tussen 2001 en 2012) daalt het gemiddelde welzijn van de Belgen. Vanaf 2015 stijgt het welzijn opnieuw tot boven het niveau van 2005, maar blijft het onder het niveau van vóór de crisis.

De structuur van de analyse van de welzijnsindicatoren voor de verschillende categorieën richt zich op vier kernpunten. Een eerste punt onderzoekt de trends van de indicatoren over de volledige geanalyseerde periode met de rangcorrelatietest van Spearman (met een foutmarge van 5 %). Een tweede punt analyseert de richting van de indicatoren tussen 2005 en 2017. Een derde punt buigt zich over de samenstelling van de compositie indicatoren in 2005 en 2017. Een laatste punt analyseert de evolutie van de verschillende indicatoren waaruit de compositie indicatoren bestaan om de belangrijkste componenten te achterhalen die het welzijn over de periode 2005-2017 hebben bepaald.

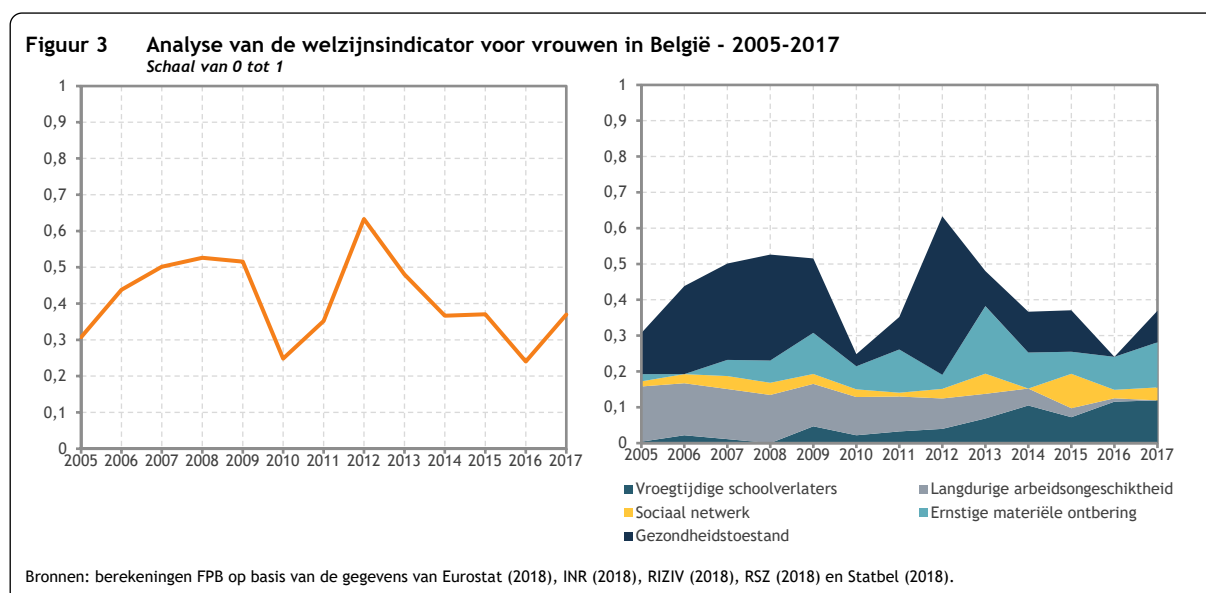
Ter herinnering, om een toename van de indicatoren waaruit de compositie indicatoren bestaan, gepaard te laten gaan met een toename van het welzijn, werd het aanvullende deel van die indicatoren gebruikt in de berekeningen (behalve voor de indicator *Sociaal netwerk* en één van de drie indicatoren die de indicator *Gezondheidstoestand* vormen).

5.3.1. Welzijnsindicatoren voor vrouwen en mannen

De welzijnsindicatoren voor vrouwen en mannen zijn vrij gelijkaardig op het vlak van componenten en wegenen. Voor deze twee categorieën ligt het geobserveerde welzijnsniveau in 2017 licht boven dat van 2005. In 2017 blijft het niveau echter onder het maximumniveau over de periode 2005-2017.

a. Vrouwen

Over de volledige periode blijkt dat er zich geen statistisch significante trend aftekent in de evolutie van de welzijnsindicator voor vrouwen (zie figuur 3). Tussen 2005 en 2008, en net zoals op Belgisch niveau, is het welzijn van de vrouwen gestegen. Tussen 2008 en 2010 daalt de indicator vooraleer hij zijn hoogste niveau bereikt in 2012. Het welzijn van de vrouwen is tussen 2012 en 2016 voortdurend gedaald en bereikt in 2016 een minimum. Nadien stijgt het welzijn opnieuw en ligt het in 2017 licht hoger dan in 2005.

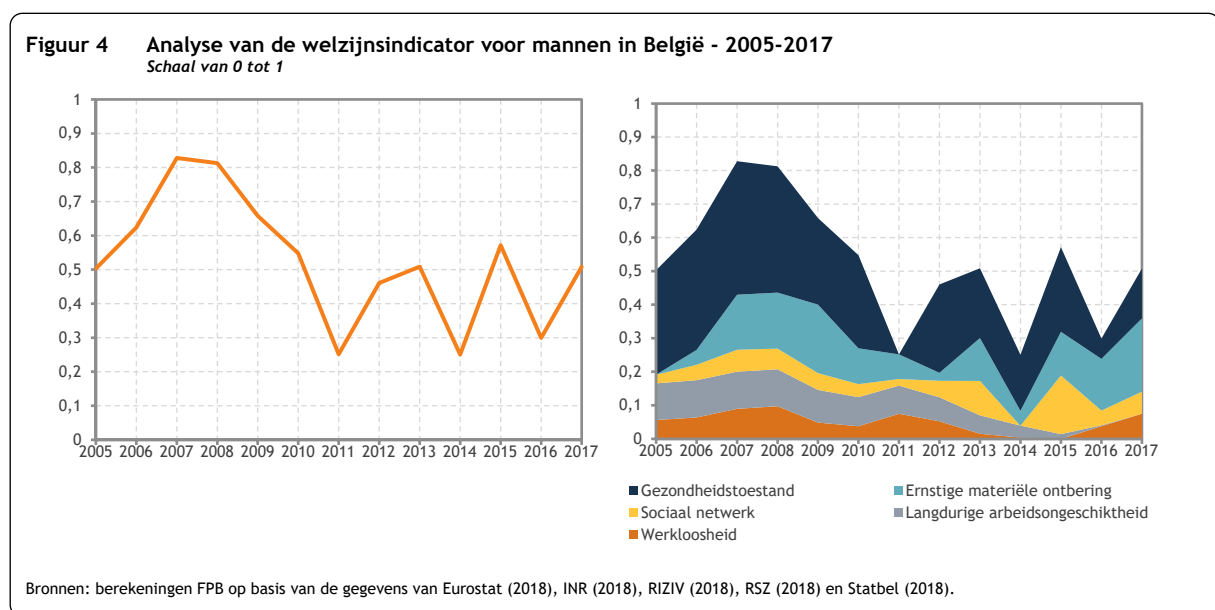
Hoewel de indicator in 2017 dicht in de buurt van het niveau van 2005 ligt, is de samenstelling ervan verschillend. Tussen 2005 en 2017 zijn de gezondheidsindicatoren *gezondheidstoestand* en *langdurige arbeidsongeschiktheid* aanzienlijk verslechterd, terwijl de socio-economische indicatoren *ernstige materiële ontbering*, *sociaal netwerk* en *vroegtijdige schoolverlaters* verbeterd zijn. Er wordt vastgesteld dat over de periode 2005-2017, de indicator *langdurige arbeidsongeschiktheid* als enige indicator voortdurend is gedaald; d.w.z. dat het aandeel van de arbeidsongeschiktheid in de werkgelegenheid van vrouwen steeds groter is geworden.

De stijging van de compositie indicator tussen 2005 en 2008 is vooral te danken aan een verbetering van de gezondheidstoestand van vrouwen. Die stijging kwam er ook, zij het in mindere mate, door de verbetering van de indicatoren *Ernstige materiële ontbering* en *Sociaal netwerk*. De daling van de indicator tussen 2008-2015 wordt dit keer verklaard door een daling van de indicatoren *Gezondheidstoestand* en *Arbeitsongeschiktheid*. Die daling wordt echter gedeeltelijk gecompenseerd door een verbetering van de indicatoren *Sociaal netwerk* en *Vroegtijdige schoolverlaters* rond 2015. In 2016 blijft de indicator dalen als gevolg van de verslechtering van de indicatoren *Gezondheidstoestand*, *Langdurige arbeidsongeschiktheid* en

Sociaal netwerk. In dat jaar bevindt de gezondheidsindicator zich op zijn laagste niveau in de geanalyseerde periode. In 2017 zorgen twee indicatoren voor een verbetering van het welzijn van de vrouwen: *Gezondheidstoestand* en *Ernstige materiële ontbering*.

b. Mannen

Net zoals voor de vrouwen, tekent er zich geen statistisch significante trend af in de evolutie van de welzijnsindicator voor de mannen (zie figuur 4). Tussen 2005 en 2008 stijgt de indicator en bereikt hij een maximum in 2008, aan het begin van de financieel-economische crisis. Vanaf 2008 daalt de indicator en bereikt hij zijn laagste niveau in 2011. Tussen 2011 en 2017 schommelt de indicator en eindigt hij in 2017 op een niveau dat iets hoger ligt dan in 2005. Net zoals voor de vrouwen, blijft het welzijnsniveau van de mannen in 2017 onder het maximum dat over de periode 2005-2017 is gemeten.

Uit de analyse van de compositie indicator in 2005 en 2017 blijkt dat er grote verschillen zijn in samenstelling. In 2005 spelen de gezondheidsindicatoren (*Gezondheidstoestand* en *Langdurige arbeidsongeschiktheid*) een belangrijke rol in het welzijn van de mannen. In 2017 heeft de indicator *Ernstige materiële ontbering* het grootste aandeel in de compositie indicator.

Uit een nadere analyse van de evolutie van het welzijn van de mannen blijkt dat de stijging van de indicator tussen 2005 en 2008 te danken is aan een verbetering van alle indicatoren, met uitzondering van de indicator *Langdurige arbeidsongeschiktheid*, die over de hele periode afneemt. Vanaf 2008 is de gezondheidstoestand van de mannen aanzienlijk verslechterd en ook de overige indicatoren zijn gedaald. In 2011 is het welzijn van de mannen het laagst. Tussen 2011 en 2015 verbetert de compositie indicator als gevolg van een stijging van de meeste indicatoren. Tussen 2015 en 2017, en ondanks een verbetering van de indicatoren *Ernstige materiële ontbering* en *Werkloosheid*, daalt de indicator door een verslechtering van de indicatoren *Gezondheidstoestand* en *Sociaal netwerk*.

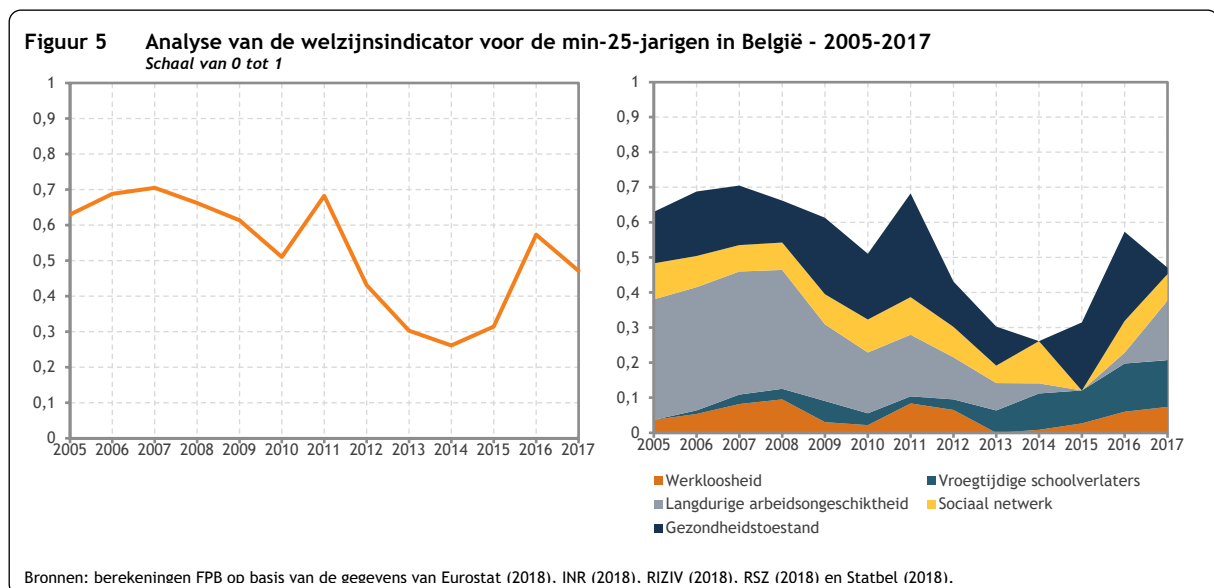
5.3.2. Welzijnsindicatoren voor vier leeftijdscategorieën

In tegenstelling tot vrouwen en mannen is de samenstelling van de composiete indicatoren voor de vier geanalyseerde leeftijdscategorieën heterogeen. Dit geldt ook voor de wegeningen van de indicatoren. De indicator voor de min-25-jarigen bevat bijvoorbeeld vijf indicatoren, terwijl die van de 65-plussers slechts twee indicatoren bevat. Het welzijnsniveau ligt in 2017 lager dan in 2005, behalve voor de Belgen van 65 jaar en ouder. Het is trouwens in 2017 dat het maximale welzijnsniveau bij de 65-plussers wordt waargenomen. In tegenstelling tot de andere categorieën van de bevolking, is de evolutie van de composiete indicatoren voor de vier leeftijdscategorieën over de periode 2005-2017 statistisch significant.

a. Jonger dan 25 jaar

Voor de categorie van de jongste Belgen zijn er enkele bijzonderheden. In tegenstelling tot de andere categorieën krijgt niet de indicator *Gezondheidstoestand* de hoogste weging, maar de indicator *Langdurige arbeidsongeschiktheid*: 0,35 op een totaal van 1. De indicator *Vroegtijdige schoolverlaters* krijgt ook een hogere weging dan in de andere categorieën, wat aangeeft dat het gebrek aan (basis)diploma een relatief grotere impact heeft op het welzijn van de jongeren.

Uit de analyse van de indicator blijkt dat het welzijn daalt over de periode 2005-2017 en dat dit resultaat statistisch significant is. Het niveau van de indicator ligt in 2017 onder dat van 2005.

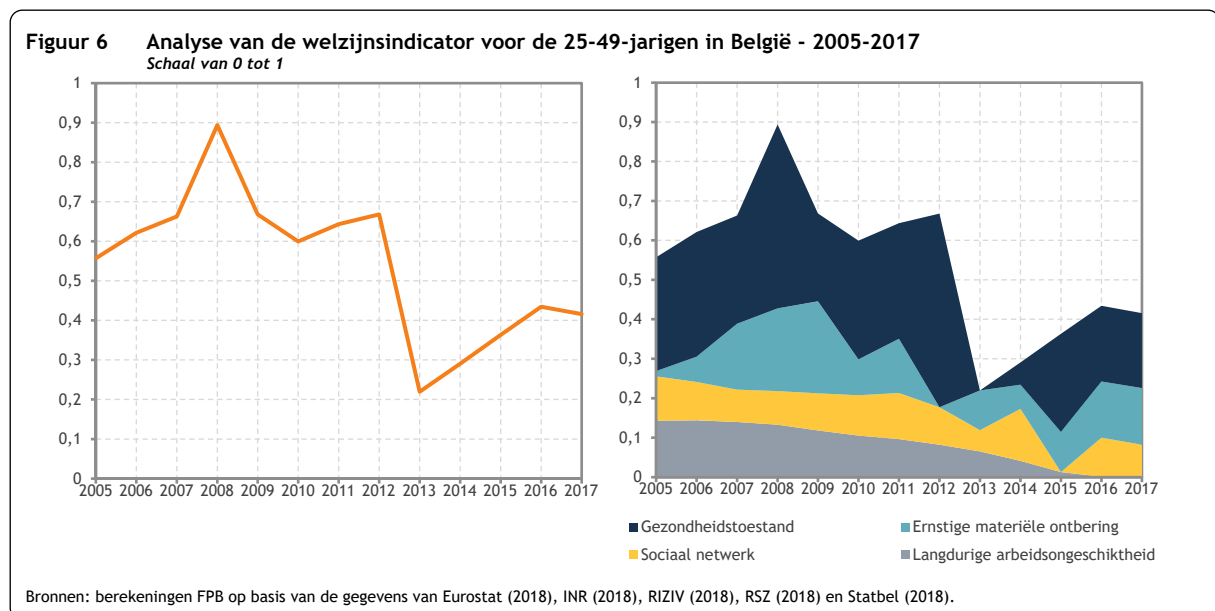
In 2011 bereikt de welzijnsindicator zijn hoogste niveau. Vanaf 2011 daalt de indicator en bereikt hij zijn laagste niveau in 2014. Vanaf 2014 stijgt de composiete indicator van de min-25-jarigen en hij daalt vervolgens licht in 2017.

De samenstelling van de indicator voor de jaren 2005 en 2017 vertoont grote verschillen. In 2017 is het aandeel van de indicator *Langdurige arbeidsongeschiktheid* veel minder groot dan in 2005. Het aandeel van de indicator *Vroegtijdige schoolverlaters* is daarentegen groter; het minimum werd opgetekend in 2005. De andere indicatoren zijn relatief stabiel gebleven tussen beide jaren.

Tussen 2005 en 2011 is het niveau van de indicator zeer gelijklopend. Over die periode is de indicator *Langdurige arbeidsongeschiktheid* aanzienlijk gedaald. Die daling werd gecompenseerd door een verbetering van de gezondheidstoestand van de jongeren. Tussen 2011 en 2014 is de daling van de compositiete indicator vooral het gevolg van de verslechtering van de gezondheidsindicatoren: *Langdurige arbeidsongeschiktheid* en *Gezondheidstoestand*. In 2014 is de gezondheidstoestand van de min-25-jarigen trouwens het laagst. Nog steeds over de periode 2011-2014 bereikt de werkloosheidsgraad van jongeren zijn hoogste niveau in 2013 en 2014. Vanaf 2014 stijgt het welzijn van de jongeren door een verbetering van alle indicatoren, vooral de indicator *Gezondheidstoestand*. De geobserveerde daling in 2017 houdt verband met een verslechtering van de gezondheidstoestand van de jongeren, terwijl de andere indicatoren relatief stabiel zijn gebleven. Tussen 2015 en 2017 is de arbeidsongeschiktheid bij de jongeren gedaald, terwijl ze bij de andere leeftijdscategorieën verder toegenomen is. Het aantal jongeren die een jaar of langer arbeidsongeschikt zijn, is echter in absolute waarde aanzienlijk lager dan in de andere leeftijdsgroepen.

b. 25-49 jaar

De compositiete welzijnsindicator voor de 25-49-jarigen omvat vier indicatoren. De indicatoren *Werkloosheid* en *Vroegtijdige schoolverlaters* ontbreken hier, terwijl hun aandeel groot was in de voorgaande leeftijdscategorie (16-24 jaar). Tussen 2005 en 2017 is de trend van de compositiete indicator van de 25-49-jarigen dalend. Die trend is statistisch significant. In 2017 ligt de welzijnsindicator op een lager niveau dan in 2005. Het maximale welzijnsniveau werd in 2005 opgetekend, aan het begin van de periode.

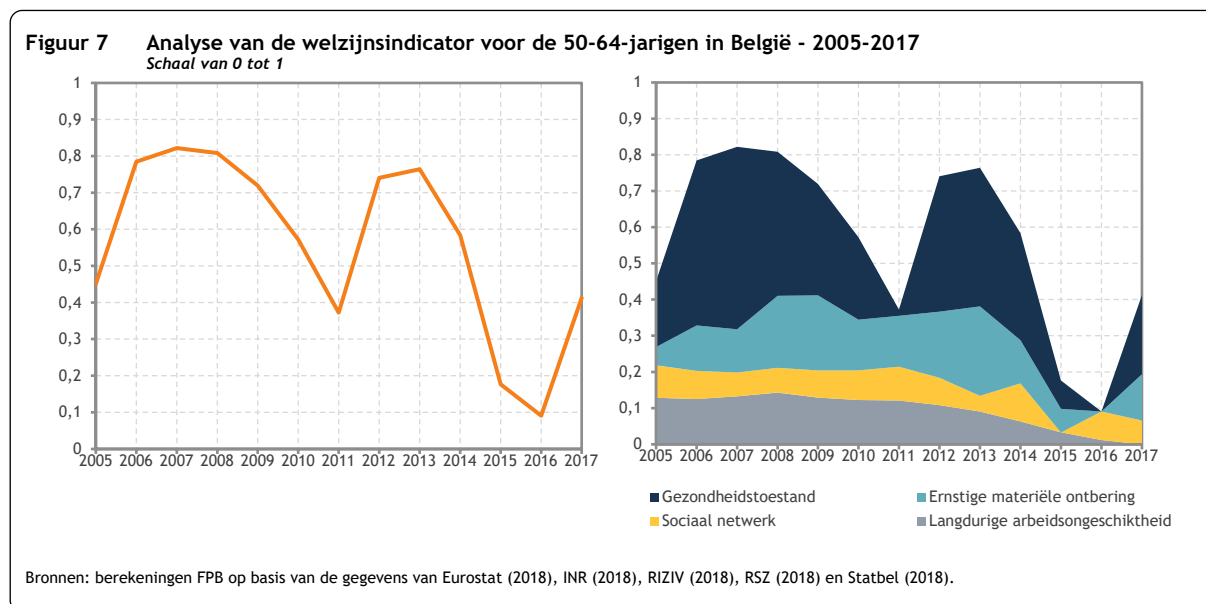
Net zoals de indicator van de min-25-jarigen is de compositiete indicator aan het begin van de periode (tussen 2005 en 2012) relatief stabiel gebleven. De daling van het welzijn op nationaal niveau in 2008 is hier niet zichtbaar. Het welzijn van de 25-49-jarigen daalt pas vanaf 2012 en bereikt zijn laagste niveau in 2013. De compositiete indicator is stabiel in 2014, maar stijgt vervolgens voortdurend tot 2017.

Uit de analyse van de samenstelling van de indicator in 2005 en 2017 blijkt dat het aandeel van de gezondheidsindicatoren (*Langdurige arbeidsongeschiktheid* en *Gezondheidstoestand*) is afgenomen in 2017. Tussen 2005 en 2017 is de gezondheidstoestand van de 25-49-jarigen verslechterd, terwijl de waarde van de indicator voor arbeidsongeschiktheid in 2017 nul bedraagt. De daling van het aandeel van de gezondheidsindicatoren werd gedeeltelijk gecompenseerd door een stijging van de indicator *Ernstige materiële ontbering*, terwijl de indicator *Sociaal netwerk* stabiel bleef.

Uit de analyse van de evolutie van de componenten van de welzijnsindicator blijkt dat de vier indicatoren tussen 2005 en 2012 relatief stabiel zijn gebleven. Er was dus geen compenserend effect tussen de verschillende componenten van het welzijn. De daling van het welzijn tussen 2012 en 2013 is vooral te wijten aan een verslechtering van de gezondheidstoestand van de 25-49-jarigen. In 2013 bereikt de indicator *Gezondheidstoestand* een minimum. Na 2013 is de geleidelijke stijging van het welzijn vooral het gevolg van een gecombineerde verbetering van de indicatoren *Gezondheidstoestand* en *Ernstige materiële ontbering*.

c. 50-64 jaar

De welzijnsindicator voor de 50-64-jarigen is op dezelfde manier samengesteld als die van de 25-49-jarigen. De wegingen liggen ook dicht bij elkaar. Tussen 2005 en 2017 is de trend van de compositiete indicator dalend. Die trend is statistisch significant. In 2017 ligt het niveau van de indicator onder dat van 2005. Net zoals voor de 25-49-jarigen wordt het maximale welzijnsniveau gemeten vóór de financieel-economische crisis (hier in 2007).

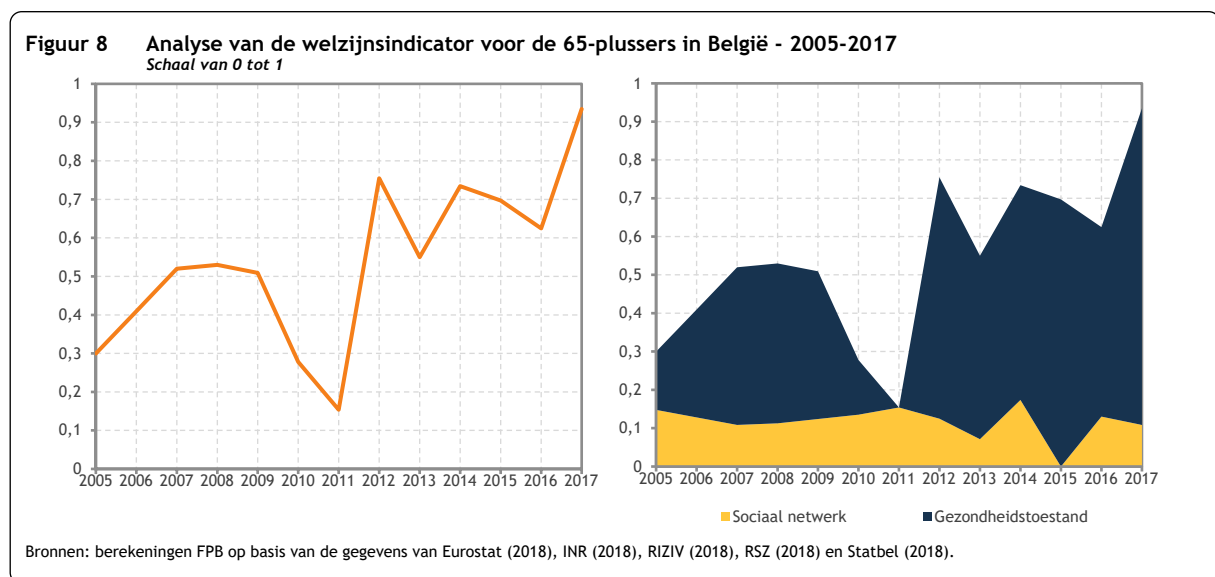
De evolutie van de welzijnsindicator van de 50-64-jarigen is vrijwel identiek aan die van de indicator W_{HN} op nationaal niveau: het welzijn neemt toe tot 2007 en daalt nadien gevoelig tot 2011. Tussen 2011 en 2013 stijgt de indicator, maar het beginniveau wordt niet meer bereikt. Vanaf 2013 daalt het welzijn opnieuw en in 2015 bereikt het zijn laagste niveau. De indicator stijgt tijdens de twee laatste jaren, maar blijft onder het niveau van vóór de financieel-economische crisis.

De samenstelling van de indicator in 2005 en 2017 is verschillend. Het aandeel van de gezondheidsindicator is licht gestegen in 2017 ten opzichte van 2005, terwijl het gedaald is voor de andere indicatoren. Die daling was vooral groot voor de indicatoren *Arbeidsongeschiktheid* en *Ernstige materiële ontbering*.

Uit de analyse van de componenten van de indicator blijkt dat de indicator *Gezondheidstoestand* aanzienlijk gestegen is tussen 2005 en 2007 en zijn hoogste niveau bereikt in 2007. Het is dus vooral de component *Gezondheid* van het welzijn die de indicator van de 50-64-jarigen aanstuurt. Merk op dat de indicator *Arbeidsongeschiktheid* constant gedaald is vanaf 2008.

d. 65 jaar en ouder

Van de twee indicatoren die opgenomen zijn in de compositie welzijnsindicator voor deze categorie, heeft de indicator *Gezondheidstoestand* de hoogste weging. De standaardafwijking is 0,20, wat gelijk is aan die van de vorige leeftijdscategorie. Over de periode 2005-2017 vertoont de indicator een opwaartse trend, die contrasteert met de evoluties die voor de andere drie categorieën zijn waargenomen. Die trend is statistisch significant. Het niveau van de indicator is het hoogst in 2017, aan het einde van de periode.

Tussen 2005 en 2011 ligt de evolutie van de compositie indicator voor de 65-plussers vrij dicht bij de evolutie die in België wordt waargenomen, namelijk: een toename van het welzijn tussen 2005 en 2009, gevolgd door een daling tot 2011. In 2011 is de indicator van de 65-plussers het laagst. Nadien stijgt het welzijn van de Belgen en bereikt het zijn hoogste niveau in 2017.

De opsplitsing van de indicator toont, zoals te verwachten, het belang van de indicator *Gezondheidstoestand* voor het welzijn van de Belgen van 65 jaar en ouder. Merk op dat er ook een negatieve (en significante) correlatie bestaat tussen de twee componenten van de indicator. Dit suggereert dat wanneer de gezondheidstoestand van de oudere Belgen verslechtert, sociale contacten belangrijk zijn om de achteruitgang van het welzijn te compenseren.

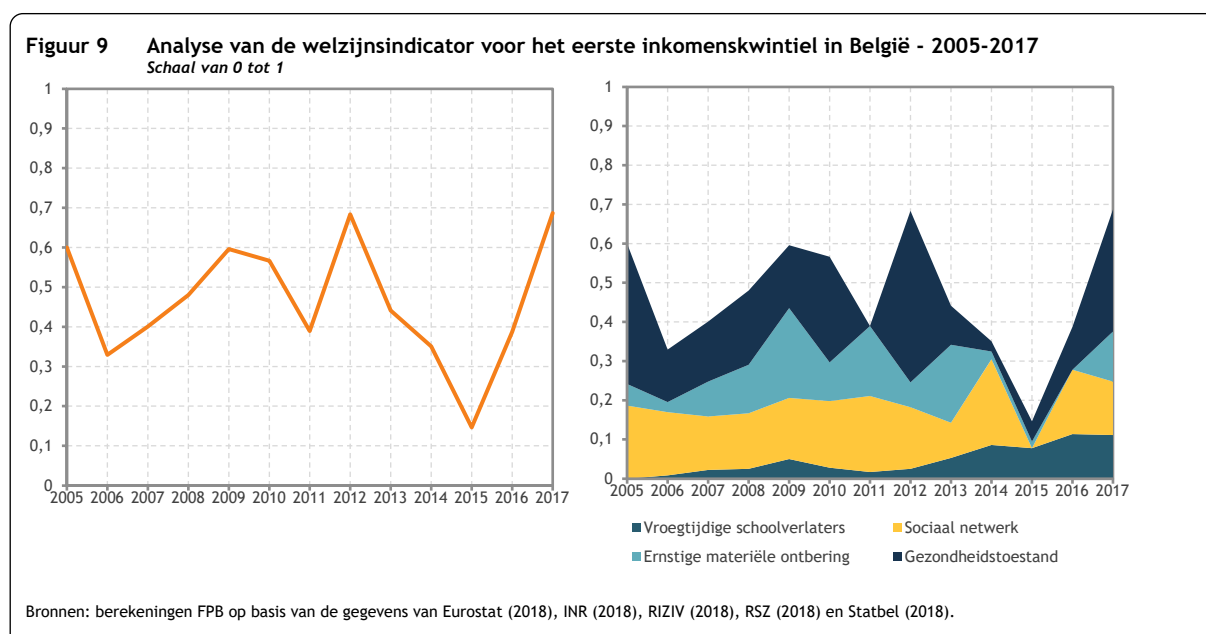

5.3.3. Welzijnsindicatoren voor vijf inkomenscategorieën (kwintielen)

Net zoals voor de leeftijdscategorieën, zijn de compositie indicatoren voor de inkomenskwintielen heterogeen. Alleen de indicator *Gezondheidstoestand* is overal aanwezig. De indicator *Werkloosheid* is daarentegen in geen enkele compositie indicator opgenomen. De compositie indicatoren voor de kwintielen 1, 2 en 4 tellen de meeste componenten. Zoals voordien wordt de welzijnsindicator afzonderlijk geanalyseerd voor elke inkomenscategorie. Ter herinnering, enkel de gegevens die de gezondheidstoestand en de ernstige materiële ontbering meten, konden worden opgesplitst naar inkomenskwintiel. Voor de andere indicatoren werden de gegevens op Belgisch niveau gebruikt.

a. Eerste inkomenskwintiel

De compositie indicator voor het eerste kwintiel bevat vijf indicatoren; enkel de indicator *Werkloosheid* ontbreekt. Tussen 2005 en 2017 tekent er zich geen significante trend af. Het niveau van de indicator is het hoogst in 2017.

Na een daling aan het begin van de periode stijgt het welzijn van de Belgen met de laagste inkomens tot 2012 (uitgezonderd een daling tussen 2010 en 2011). Datzelfde jaar bereikt het welzijn zijn hoogste niveau. De indicator daalt vanaf 2012 en bereikt in 2015 zijn laagste niveau. Tijdens de twee laatste jaren stijgt het welzijn sterk en overtreft het in 2017 het beginniveau.

Uit de analyse blijkt dat de samenstelling van de indicator in 2005 en 2017 verschillend is. Hoewel het aandeel van de indicatoren *Gezondheidstoestand* en *Sociaal netwerk* in de compositie indicator vrij stabiel is tussen deze twee jaren, geldt dat niet voor de andere twee indicatoren. In 2005 ontbraken ze nog in de compositie indicator, maar in 2017 zullen zij daarin een belangrijke rol spelen. Dat is vooral het geval voor de indicator *Ernstige materiële ontbering* die de component *Levensstandaard* van het welzijn meet.

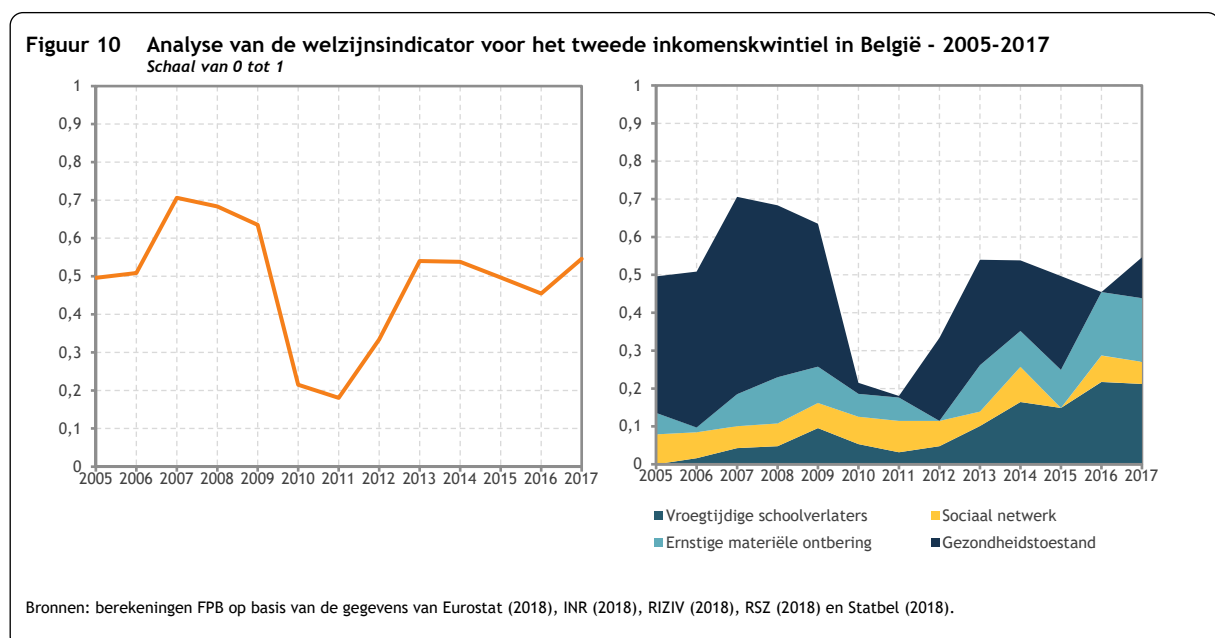
Over de periode 2005-2012 zijn het vooral de indicatoren *Gezondheidstoestand* en *Ernstige materiële ontbering* die de algemene trend van de compositie indicator bepalen. De verslechtering van de

gezondheidstoestand die tussen 2010 en 2011 is waargenomen, wordt gedeeltelijk gecompenseerd door een verbetering in de situatie van materiële ontbering. Tijdens de gehele periode is de indicator *Ernstige materiële ontbering* globaal verbeterd. Vanaf 2013 speelt de indicator *Sociaal netwerk* een belangrijke rol in de evolutie van het welzijn door de daling van bepaalde indicatoren te compenseren. Vanaf 2015, het laagste niveau van de indicator, stijgt het welzijn als gevolg van een verbetering van de gezondheid en de sociale relaties.

b. Tweede inkomenskintiel

De compositie welzijnsindicator voor het tweede inkomenskintiel omvat vier indicatoren. Hier ontbreken de twee indicatoren die de component *Werk* van het welzijn meten, met name *Langdurige arbeidsongeschiktheid* en *Werkloosheid*. Tussen 2005 en 2017 tekent er zich geen significante trend af. In 2017 ligt de indicator op een niveau dat hoger is dan in 2005, maar onder het niveau van vóór de financieel-economische crisis.

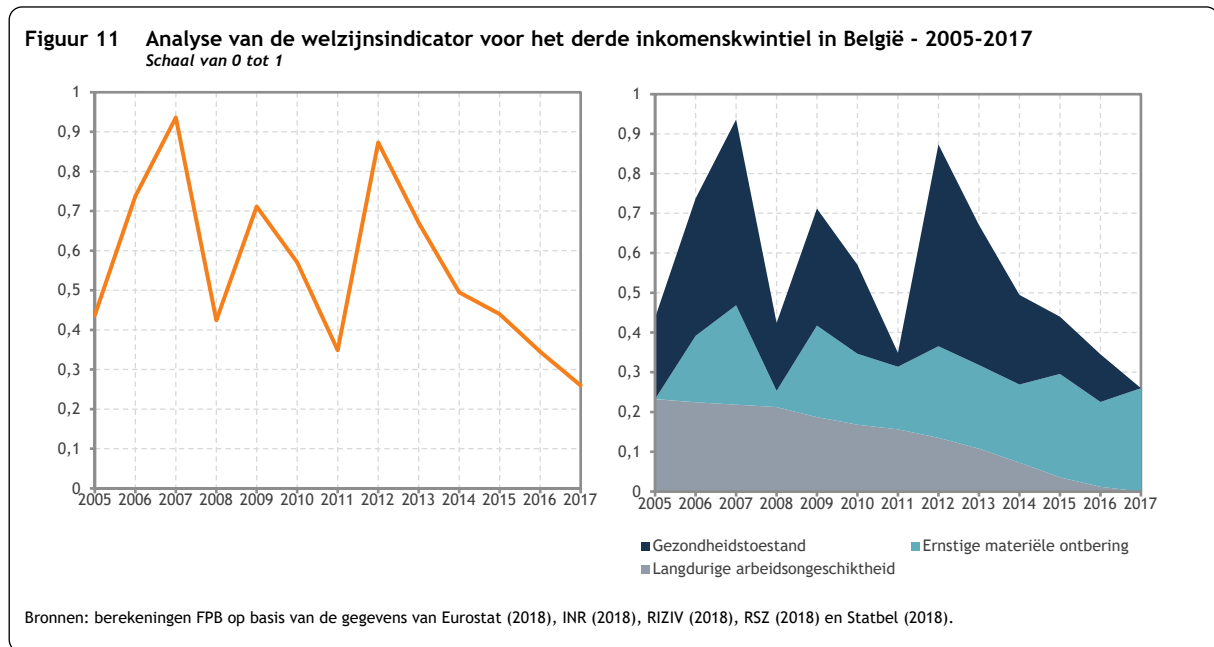
De indicator voor het tweede inkomenskintiel evolueert op een gelijkaardige manier als de indicator voor België. De indicator stijgt tot 2009 en daalt vervolgens tot zijn laagste punt in 2010. Na een stijging tussen 2010 en 2013 daalt het welzijn opnieuw gedurende drie opeenvolgende jaren. Tussen 2016 en 2017 stijgt de indicator en bereikt hij opnieuw het niveau van 2005.

De samenstelling van de indicator in 2005 en 2017 vertoont grote verschillen. Terwijl in 2005 de waarde van de indicator *Gezondheidstoestand* ongeveer drie vierde van die van de compositie indicator bedraagt, is de waarde in 2017 gezakt tot minder dan een derde. In dat jaar vertegenwoordigt de indicator *Vroegtijdige schoolverlaters* meer dan 40 % van de waarde van de indicator.

Uit de analyse van de componenten van de indicator blijkt dat gezondheid een belangrijke rol heeft gespeeld in het welzijn tussen 2005 en 2017. De andere indicatoren blijven echter niet achter. Zo speelt bijvoorbeeld de indicator *Vroegtijdige schoolverlaters*, die in 2005 een nulwaarde kreeg, een steeds grotere rol in de compositie indicator, vooral vanaf 2013.

c. Derde inkomenskwaartiel

De compositiete welzijnsindicator voor het derde inkomenskwaartiel omvat slechts drie indicatoren: *Gezondheidstoestand*, *Ernstige materiële ontbering* en *Langdurige arbeidsongeschiktheid*. Tussen 2005 en 2017 tekent er zich geen significante trend af. Het niveau van de indicator is in 2017 lager dan in 2005.

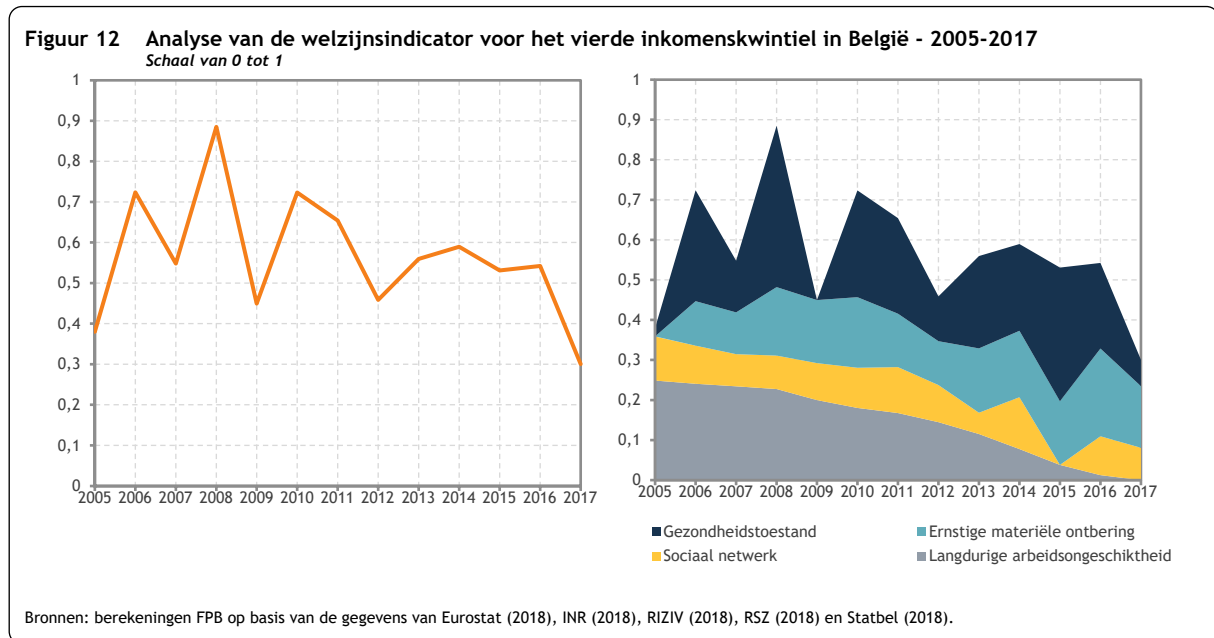
Tussen 2005 en 2015 evolueert de indicator op dezelfde manier als die op Belgisch niveau. Na een stijging aan het begin van de periode, daalt de indicator constant tot 2011. Tussen 2011 en 2013 stijgt het welzijn tot boven het niveau van 2005. In tegenstelling tot de indicator op nationaal niveau, daalt de indicator voor dat kwintiel aan het einde van de periode. In 2017 bereikt die indicator zijn laagste niveau.

De samenstelling van de indicator in 2005 en 2017 vertoont grote verschillen. In 2005 bepalen de indicatoren met betrekking tot gezondheid (in het algemeen en op het werk) vooral het welzijn van de Belgen met een gemiddeld inkomen. In 2017 nemen deze twee indicatoren een nulwaarde aan, wat aangeeft dat de gezondheidstoestand voor deze categorie in dat jaar het laagst is. Alleen de indicator *Ernstige materiële ontbering* vormt dan de welzijnsindicator in 2017.

De opsplitsing van de welzijnsindicator over de volledige periode toont dat de evolutie in grote mate het gevolg is van de twee gezondheidsindicatoren, en in het bijzonder de indicator *Gezondheidstoestand*. De indicator *Langdurige arbeidsongeschiktheid* daalt constant. Vanaf 2012 wordt de daling van het welzijn deels gecompenseerd door een stijging van de indicator *Ernstige materiële ontbering*.

d. Vierde inkomenskwaartiel

De compositie welzijnsindicator voor het vierde inkomenskwaartiel omvat vier indicatoren. Aan de drie indicatoren die in de indicator voor het vorige kwintiel zijn opgenomen, wordt hier de indicator *Sociaal netwerk* toegevoegd. Tussen 2005 en 2017 tekent er zich geen significante trend af. In 2017 ligt het niveau van de compositie indicator iets onder dat van 2005.

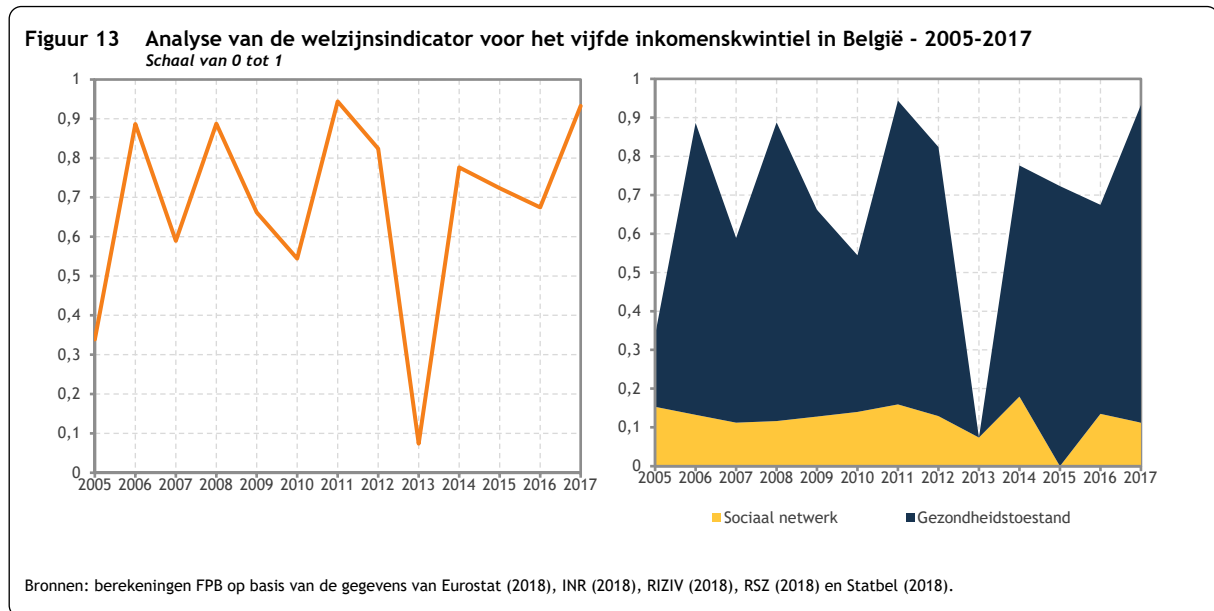
De evolutie van de indicator verschilt dit keer van de evolutie op Belgisch niveau. Na een stijging tussen 2005 en 2006, blijft het welzijn relatief stabiel tot 2014. Vanaf 2014 daalt het continu. Net zoals bij het voorgaande kwintiel bereikt de indicator zijn laagste niveau in 2017.

De samenstelling van de indicator voor de jaren 2005 en 2017 vertoont grote verschillen. De indicator *Langdurige arbeidsongeschiktheid*, die in 2005 bijna twee derde van de compositie indicator uitmaakt, verdwijnt in 2017 uit de indicator ten gunste van de indicator *Gezondheidstoestand*, maar vooral van de indicator *Ernstige materiële ontbering*. De indicator *Sociaal netwerk* blijft stabiel gedurende die twee jaar.

Over de volledige periode hebben de indicatoren *Gezondheidstoestand* en *Langdurige arbeidsongeschiktheid* een centrale rol gespeeld in de evolutie van de compositie indicator. De indicator *Ernstige materiële ontbering* is vrij stabiel gebleven vanaf 2009. De indicator *Sociaal netwerk* heeft soms een bufferrol gespeeld wanneer de gezondheidsindicator daalde (met name in 2013 en 2014).

e. Vijfde inkomenskwaartil

Zoals bij de categorie van de 65-plussers, bestaat de compositie indicator voor het laatste inkomenskwaartil enkel uit de indicatoren *Gezondheidstoestand* en *Sociaal netwerk*. Tussen 2005 en 2017 tekent zich geen significante trend af. Het niveau van de indicator in 2017 is hoger dan in 2005. Net zoals voor de Belgen van 65 jaar en ouder staat de welzijnsindicator op zijn hoogste niveau in 2017.

De evolutie van de indicator verschilt van die op nationaal niveau. Na een aanzienlijke stijging tussen 2005 en 2006, blijft de compositie indicator relatief stabiel tot 2012. Tussen 2012 en 2013 is de indicator fors gedaald tot zijn laagste niveau. Nadien stijgt de indicator en, ondanks een relatieve stabiliteit tussen 2014 en 2016, bereikt hij zijn hoogste niveau in 2017.

In tegenstelling tot de indicatoren in de voorgaande categorieën is de samenstelling van de welzijnsindicator in 2005 en 2017 stabiel; gezondheid neemt nog steeds een erg belangrijke plaats in.

Het is niet verwonderlijk dat de *gezondheidstoestand* de belangrijkste determinant is van het welzijn van de Belgen met de hoogste inkomens. De sterke daling van het welzijn tussen 2012 en 2013 is dus het gevolg van het feit dat de gezondheidsindicator zich in 2013 op zijn laagste punt bevindt. Tussen 2015 en 2016 heeft de indicator *Sociaal netwerk* de achteruitgang van de indicator *Gezondheidstoestand* gecompenseerd. In tegenstelling tot de andere kwintielen is de gezondheidstoestand van de personen in dit kwintiel in 2017 beter dan in 2005. Het is trouwens in 2017 dat de indicator *Gezondheidstoestand* het hoogst is.

6. Besluit

In het kader van de werkzaamheden over de aanvullende indicatoren naast het bbp, heeft het FPB zijn onderzoek voortgezet naar composiete indicatoren om het welzijn in België te meten. Die indicatoren maken het mogelijk de belangrijkste componenten van het welzijn en van de ontwikkeling van de samenleving samen te vatten. De eerste onderzoekswerkzaamheden stonden in het teken van de opbouw van een indicator om het *huidige* welzijn in België te meten (de dimensie *Hier en nu* van duurzame ontwikkeling).

Op basis van een statistische analyse van de determinanten van het welzijn in België werd een composiete welzijnsindicator (*Welzijn hier en nu* - W_{HN}) voorgesteld in het rapport van 2018. Die indicator meet de evolutie van het gemiddelde welzijn in België tussen 2005 en 2017 en bestaat uit zes indicatoren die de belangrijkste componenten van het welzijn meten, namelijk: *Gezondheid*, *Levensstandaard*, *Samenleving*, *Werk* en *Opleiding*. Uit de analyse van de indicator blijkt dat het welzijn in België in eerste instantie toegenomen is en zijn hoogste niveau bereikt in 2008. Vanaf 2008, bij het uitbreken van de financieel-economische crisis, daalt het welzijn van de Belgen aanzienlijk. Die daling is vooral te wijten aan de achteruitgang van de gezondheidstoestand van de Belgen, en meer specifiek de mentale gezondheidstoestand. Vanaf 2016 stijgt het welzijn van de Belgen, maar onvoldoende om het niveau van vóór de crisis opnieuw te bereiken.

Hoewel de indicator W_{HN} het mogelijk maakt de evolutie van het gemiddelde welzijn in België te meten, geeft hij geen informatie over de verdeling van het welzijn binnen de bevolking. De analyse van de indicator *Tevredenheid met het leven* uit de EU-SILC-enquête van 2013 toont aan dat de welzijnsniveaus in België heterogeen zijn en dat er binnen de bevolking grote ongelijkheden bestaan op het vlak van welzijn. Uitgaande van die vaststelling heeft het FPB elf nieuwe composiete indicatoren ontwikkeld om de evolutie van het welzijn te meten voor vrouwen en mannen, vier leeftijdscategorieën (16-25 jaar, 25-49 jaar, 50-64 jaar en ouder dan 65 jaar) en vijf inkomenscategorieën (kwintielen). De indicatoren werden opgesteld op basis van dezelfde methodologie als die voor de W_{HN} -indicator. Eerst werden de determinanten van het welzijn voor elke categorie onderzocht. Voor alle categorieën blijkt dat gezondheid de belangrijkste determinant van het welzijn is. Voor de andere componenten van het welzijn zijn de resultaten meer heterogeen. Dat wijst er dus op dat de determinanten van een bepaalde categorie niet hetzelfde belang hebben in andere categorieën. Bijgevolg verschilt de samenstelling van de welzijnsindicatoren van categorie tot categorie. Op basis van de resultaten van de analyse werden voor elke categorie specifieke gewingen toegekend aan de indicatoren die de welzijnsindicatoren vormen.

Tabel 11 geeft een overzicht van de evolutie van de composiete indicatoren voor de verschillende categorieën van de Belgische bevolking. Uit de tabel blijkt dat de trend van het welzijn voor de Belgen onder de 65 jaar tussen 2005 en 2017 neerwaarts is (tweede kolom van tabel 11). Omgekeerd is de trend opwaarts voor de oudere Belgen. Voor de andere categorieën is er geen statistisch significante trend.

Wanneer wordt gekeken naar de niveaus van de indicatoren, blijken er overeenkomsten te bestaan tussen vrouwen en mannen, wat niet het geval is voor de andere categorieën (kolommen 3 en 4 van

tabel 11). In 2017 ligt het welzijnsniveau voor de vrouwen en mannen hoger dan in 2005, maar blijft het onder het niveau van vóór de financieel-economische crisis. Voor de leeftijdscategorieën ligt het welzijnsniveau van de Belgen onder de 65 jaar onder het niveau dat aan het begin van de periode werd waargenomen, terwijl dat van de 65-plussers boven dat niveau ligt. De daling van het welzijn is bijzonder groot voor de 25-64-jarigen die het belangrijkste arbeidsbestand leveren. In 2017 bereikt het welzijn van de oudere Belgen een maximum. Voor de inkomenskwintielen zijn er ook belangrijke verschillen tussen de twee kwintielengroepen. Enerzijds zagen de Belgen met de laagste (eerste en tweede kwintiel) en de hoogste inkomens (laatste kwintiel) hun welzijnsniveau stijgen in de periode 2005-2017. Dat is vooral het geval voor de Belgen met de hoogste inkomens (laatste kwintiel). Anderzijds is het welzijnsniveau van de Belgen met een gemiddeld inkomen (derde en vierde kwintiel) tussen 2005 en 2017 gedaald.

Tabel 11 Analyse van de evolutie van de compositie welzijnsindicatoren en van de indicator die de gezondheidstoestand meet voor verschillende categorieën

Categorieën	Trend 2005-2017	Niveau 2005-2017	Niveau 2008-2017	Minimum	Maximum	Niveau Indicator Gezondheidstoestand 2005-2017
België	ns	+	-	2011	2008	-
Geslacht						
Vrouwen	ns	+	-	2016	2012	-
Mannen	ns	+	-	2011	2007	-
Leeftijd						
< 25 jaar	-	-	-	2014	2011	-
25-49 jaar	-	-	-	2013	2005	-
50-64 jaar	-	-	-	2015	2007	+
65-plussers	+	+	+	2011	2017	+
Inkomen						
Eerste kwintiel	ns	+	+	2015	2017	-
Tweede kwintiel	ns	+	-	2010	2009	-
Derde kwintiel	ns	-	-	2017	2007	-
Vierde kwintiel	ns	-	-	2017	2006	+
Vijfde kwintiel	ns	+	+	2013	2017	+

Bronnen: berekeningen FPB op basis van de gegevens van Eurostat (2018), INR (2018), RIZIV (2018), RSZ (2018) en Statbel (2018).

Opmerking: + = positieve evolutie, - = negatieve evolutie en ns = niet-significante trend

In België wordt het maximale welzijnsniveau gemeten in 2008, vóór het uitbreken van de crisis (kolom 5 en 6 van tabel 11). Voor de helft van de geanalyseerde categorieën, wordt dat niveau gemeten vóór 2008. Het betreft de mannen, de Belgen van 25-64 jaar en de kwintielen 3 en 4. Voor de andere helft wordt dat niveau gemeten na 2008. Het betreft de vrouwen, de 16-24-jarigen en de 65-plussers en de kwintielen 1, 2 en 5.

De gezondheidstoestand van de Belgen is in 2017 algemeen minder goed dan in 2005 (laatste kolom van tabel 11). Uitzonderingen zijn de Belgen van 50 jaar en ouder (de laatste twee leeftijdsgroepen) en de Belgen met de hoogste inkomens (de laatste twee inkomenskwintielen).

Door de resultaten in de derde kolom van de tabel (niveau 2005-2017) te combineren met de resultaten op het gebied van gezondheid, zowel voor vrouwen als voor mannen en voor de Belgen met de laagste inkomens (eerste twee inkomenskwintielen), werd de verslechtering van de gezondheidstoestand gecompenseerd door een stijging van andere socio-economische indicatoren. Het gaat met name om een stijging van de indicatoren die de levensstandaard meten (indicator *Ernstige materiële ontbering*) en het opleidingsniveau (indicator *Vroegtijdige schoolverlaters*).

In het algemeen geeft de analyse van de verschillende composiete indicatoren aan dat de evolutie van het welzijn van de 65-plussers en van de personen uit het laatste inkomenskwintiel gunstig is, aangezien er voor deze twee categorieën geen negatieve evolutie uit de tabel naar voren komt. Omgekeerd is de situatie bijzonder zorgwekkend voor personen onder de 50 jaar en uit het derde inkomenskwintiel. Voor deze categorieën zijn alle trends in de tabel negatief. De resultaten zijn meer gemengd voor de andere categorieën, ook al is het geobserveerde welzijnsniveau in 2017 hoger dan in 2005 voor vrouwen en mannen en voor de Belgen met de laagste inkomens (eerste twee inkomenskwintielen).

Hoewel deze indicatoren kunnen worden gebruikt om de evolutie van het welzijn van verschillende categorieën van de bevolking te meten, zijn er enkele beperkingen. Ten eerste meten de door het FPB voorgestelde indicatoren een deel van het welzijn: tussen 19 % en 34 % van de geobserveerde verschillen wanneer het welzijn wordt gemeten aan de hand van de tevredenheid met het leven uit de EU-SILC-enquête. Een groot deel van de verschillen in welzijn is te wijten aan genen en persoonlijkheidskenmerken. Ten tweede hangt de evolutie van de welzijnsindicatoren af van de evolutie van hun componenten. Sommige indicatoren bevatten slechts twee componenten met een hoge weging voor gezondheid. In dat geval hangt de evolutie van het welzijn vooral af van de evolutie van de gezondheidsindicatoren. Dit is bijvoorbeeld het geval voor de welzijnsindicator voor 65-plussers en het laatste inkomenskwintiel. Ten derde beperkt het gebruik van synthetische composiete indicatoren de mogelijke vergelijking tussen deze indicatoren. Dat houdt met name verband met het feit dat de normalisatieprocedure, zowel van de componenten van de welzijnsindicatoren als van hun gewicht, binnen elke categorie afzonderlijk wordt uitgevoerd. Zo zal bij een welzijnsindicator die twee componenten heeft, gezondheid een relatief hogere weging hebben dan bij een indicator die vijf componenten heeft. Ten slotte maken de welzijnsindicatoren, net als de indicator W_{HN} , een zekere substitutie tussen hun componenten mogelijk. Als gevolg daarvan kan een daling van bepaalde welzijnscomponenten worden gecompenseerd door een toename van andere.

De zoektocht naar synthetische indicatoren om het welzijn te meten, heeft zich in eerste instantie toegespitst op de eerste dimensie van duurzame ontwikkeling: *Hier en nu*. De toekomstige werkzaamheden van het FPB zullen handelen over de tweede dimensie: *Later*. Het doel is een indicator te ontwikkelen om het welzijn van de toekomstige generaties te meten en de evolutie ervan te kunnen vergelijken met de in deze *Working Paper* voorgestelde indicatoren.

7. Bibliografie

- BARTELS, M. (2015), *Genetics of Wellbeing and Its Components Satisfaction with Life, Happiness, and Quality of Life: A Review and Meta-analysis of Heritability Studies*. Behavior Genetics. 45(2), 137–156.
- Belgische Kamer van volksvertegenwoordigers (2016), Aanvullende indicatoren naast het bbp, DOC 54 1695/001, www.dekamer.be (laatst geraadpleegd op 7/12/2018).
- Eurostat (2016a), Analytical report on subjective well-being (2016 edition). Luxemburg: Publications Office of the European Union, <http://ec.europa.eu/eurostat> (geraadpleegd op 31/01/2019).
- Eurostat (2017), *Statistics explained, Glossary: Minimum European Health Module (MEHM)*, [http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Minimum_European_Health_Module_\(MEHM\)](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Minimum_European_Health_Module_(MEHM)) (geraadpleegd op 07/12/2018).
- FERRER-i-CARBONELL, A. en FRIJTERS, P. (2004), *How important is methodology for the estimates of the determinants of happiness?* The Economic Journal, 114, 641-659.
- Gallup World Poll (2019), op basis van Helliwell, J., Layard, R. & Sachs, J. (2019), *World Happiness Report 2018*, New York: Sustainable Development Solutions Network.
- Gisle L. (2014), *Geestelijke gezondheid*. In: Van der Heyden, J. en Charafeddine, R. (2014), *Gezondheidsenquête 2013. Rapport 1: Gezondheid en Welzijn*. WIV-ISP, Brussel.
- INR, Instituut voor de Nationale Rekeningen (2018), rechtstreekse mededeling.
- INR/FPB (2017), *Rapport over de aanvullende indicatoren naast het bbp*, www.plan.be
- INR/FPB (2018), *Rapport over de aanvullende indicatoren naast het bbp*, www.plan.be
- INR/FPB (2019), *Rapport over de aanvullende indicatoren naast het bbp*, www.plan.be
- INR/FPB (2016), *Aanvullende indicatoren naast het bbp*, Instituut voor de Nationale Rekeningen/Federaal Planbureau, www.plan.be.
- Joskin A. (2017), *Wat telt voor de Belgen? Analyse van de determinanten van het individuele welzijn in België* Federaal Planbureau, Working Paper 4-17, juni 2017.,
- Joskin, A. (2018), *Het welzijn in België meten - Opbouw van een compositie indicator om het huidige welzijn van de Belgen te meten*, Federaal Planbureau, Working Paper 2-18, februari 2018.
- OESO (2018), *Health at a Glance: Europe 2018: State of Health in the EU Cycle*, OECD Publishing, Parijs. https://doi.org/10.1787/health_glance_eur-2018-en (geraadpleegd op 25/10/2018).
- RIZIV, Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering (2018), rechtstreekse mededeling.
- RSZ, Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (2018), rechtstreekse mededeling.
- Statbel (2018), rechtstreekse mededeling.

8. Bijlagen

Tabel 12 Determinanten van het welzijn voor vrouwen en mannen in België - coëfficiënten van de lineaire regressies (gewone methode van de kleinste kwadraten)
Standaardfouten tussen haakjes * p<0,05, ** p<0,01, *** p<0,001

Componenten	Variabelen	Categorieën	
		Mannen	Vrouwen
Demografische kenmerken			
	Leeftijd	-0,0180* (-0,00866)	-0,0245** (-0,00801)
	Leeftijd ²	0,000207* (-0,000091)	0,000289*** (-0,0000814)
	Officieel burgerlijk statuut (ref. Gehuwd)		
	Nooit gehuwd	-0,154** (-0,0577)	-0,159** (-0,0585)
	Uit elkaar	0,176 (-0,313)	0,119 (-0,195)
	Weduwe(naar)	-0,168 (-0,127)	-0,350*** (-0,0904)
	Gescheiden	-0,123 (-0,0766)	-0,201** (-0,0698)
	Gezinssamenstelling (ref. Alleenwonend)		
	Twee volwassenen (< 65 jaar)	0,200** (-0,0716)	0,185* (-0,0768)
	Twee volwassenen (met minstens een > 65 jaar)	0,183* (-0,0899)	0,159 (-0,0845)
	Drie of meer volwassenen	0,228** (-0,0876)	0,117 (-0,091)
	Alleen met kind(eren)	0,126 (-0,137)	-0,0159 (-0,0926)
	Twee volwassenen met 1 kind	0,321*** (-0,081)	0,222** (-0,0846)
	Twee volwassenen met 2 kinderen	0,304*** (-0,0814)	0,13 (-0,084)
	Twee volwassenen met 3 kinderen	0,197* (-0,0964)	0,156 (-0,104)
	Drie of meer volwassenen met kind(eren)	0,178 (-0,0959)	0,138 (-0,099)
	Onbepaald	-0,496* (-0,221)	-0,644*** (-0,193)
	Gewest van woonplaats (ref. Brussels Hoofdstedelijk Gewest)		
	Vlaanderen	0,184** (-0,0602)	0,210** (-0,0684)
	Wallonië	0,0886 (-0,0636)	0,144* (-0,0713)
Levensstandaard			
	Equivalent inkomen (ln)	0,277*** (-0,061)	0,288*** (-0,0528)
	In ernstige materiële ontbering leven	-0,681*** (-0,132)	-0,661*** (-0,131)
	Zich onder de armoededrempel bevinden	-0,0738 (-0,0793)	0,081 (-0,0794)
	Huurder zijn van een woning	-0,0819 (-0,0526)	-0,132* (-0,0523)

Componenten	Variabelen	Categorieën	
		Mannen	Vrouwen
Werk			
	Socio-economisch statuut (ref. Voltijds loontrekkende)		
	Deeltijds loontrekkende	0,142 (-0,0768)	-0,0431 (-0,0481)
	Voltijds zelfstandige	-0,139* (-0,0708)	-0,0283 (-0,0921)
	Deeltijds zelfstandige	0,258 (-0,214)	-0,114 (-0,199)
	Werkloze	-0,302** (-0,0971)	-0,00429 (-0,092)
	Leerling, student of niet-vergoede beroepsopleiding	0,0817 (-0,104)	0,0343 (-0,101)
	Gepensioneerd	0,0983 (-0,0755)	-0,0787 (-0,0737)
	Permanente arbeidsongeschiktheid	-0,346** (-0,132)	-0,541*** (-0,142)
	Huisvrouw/huisman	-0,446 (-0,284)	0,0433 (-0,0814)
	Andere inactieven	-0,175 (-0,22)	-0,229 (-0,16)
Opleiding			
	Opleidingsniveau (ref. diploma hoger secundair onderwijs)		
	Zonder diploma	-0,232 (-0,19)	-0,417* (-0,176)
	Diploma lager onderwijs	0,0898 (-0,0739)	-0,0248 (-0,0759)
	Diploma lager secundair onderwijs	0,0809 (-0,0547)	0,0062 (-0,0577)
	Diploma niet-universitaire hogere studies	0,105 (-0,0849)	0,104 (-0,0906)
	Diploma universitaire hogere studies	0,0451 (-0,0427)	0,0115 (-0,045)
Gezondheid			
	Beoordeling van de gezondheidstoestand (ref. Goede gezondheidstoestand)		
	Zeer goede gezondheidstoestand	0,359*** (-0,0394)	0,359*** (-0,0414)
	Middelmatige gezondheidstoestand	-0,344*** (-0,0536)	-0,451*** (-0,0531)
	Slechte gezondheidstoestand	-1,125*** (-0,108)	-1,237*** (-0,101)
	Zeer slechte gezondheidstoestand	-1,351*** (-0,299)	-1,862*** (-0,304)
Samenleving			
	Niemand hebben om in vertrouwen te nemen	-0,210** (-0,0815)	-0,336** (-0,103)
	Niemand hebben om hulp aan te vragen	-0,332*** (-0,0832)	-0,15 (-0,0868)
	Vertrouwen in anderen	0,0687*** (-0,0117)	0,0757*** (-0,0119)
	Onveiligheidsgevoelens	-0,0534 (-0,0287)	-0,00154 (-0,0248)
	Vertrouwen in instellingen	0,0491*** (-0,0125)	0,0468*** (-0,0132)
	Constante	5,111*** (-0,678)	5,088*** (-0,6)
	N	4469	4801
	R ²	0,294	0,312
	Aangepaste R ²	0,287	0,306

Bron: berekeningen FPB op basis van de gegevens van de EU-SILC-enquête van 2013

Tabel 13 Determinanten van het welzijn voor vier leeftijdscategorieën in België - coëfficiënten van de lineaire regressies (gewone methode van de kleinste kwadraten)
Standaardfouten tussen haakjes * p<0,05, ** p<0,01, *** p<0,001

Componenten	Variabelen	Categorieën			
		16-24 jaar	25-49 jaar	50-64 jaar	65 jaar en ouder
Demografische kenmerken					
	Leeftijd	0,149 (-0,46)	-0,079* (-2,40)	0,248 (-1,55)	-0,082 (-0,65)
	Leeftijd ²	-0,0045 (-0,57)	0,0010* (-2,29)	-0,0020 (-1,44)	0,0006 (-0,69)
	Geslacht	0,030 (-0,34)	0,003 (-0,06)	-0,045 (-0,82)	-0,109 (-1,71)
	Officieel burgerlijk statuut (ref. Gehuwd)				
	Nooit gehuwd	-0,649*** (-3,51)	-0,129** (-2,74)	-0,174 (-1,55)	0,034 (-0,22)
	Uit elkaar	-1,631*** (-4,03)	0,422* (-1,97)	-0,559 (-1,64)	0,624 (-1,45)
	Weduwe(naar)	- (-)	-0,582* (-2,27)	-0,506*** (-4,20)	-0,112 (-0,89)
	Gescheiden	-0,061 (-0,13)	-0,169* (-2,10)	-0,192* (-2,20)	-0,052 (-0,37)
	Gezinssamenstelling (ref. Alleenstaande)				
	Twee volwassenen (< 65 jaar)	-0,081 (0,40)	0,267*** (-3,31)	0,129 (1,39)	- (-)
	Twee volwassenen (met minstens een > 65 jaar)	-0,180 (-0,34)	0,380 (-1,23)	-0,010 (-0,08)	0,276* (-2,37)
	Drie of meer volwassenen	-0,098 (-0,45)	0,425*** (-3,37)	0,114 (-1,03)	0,109 (-0,70)
	Alleen met kind(eren)	-0,500* (-2,42)	0,172 (-1,61)	0,109 (-0,62)	-1,029 (-1,24)
	Twee volwassenen met 1 kind	-0,360 (-1,63)	0,442*** (-5,81)	0,176 (-1,43)	-0,488 (-1,75)
	Twee volwassenen met 2 kinderen	-0,524* (-2,43)	0,380*** (-4,93)	0,307* (-2,13)	0,836** (-2,59)
	Twee volwassenen met 3 kinderen	-0,532* (-2,41)	0,396*** (-4,28)	0,031 (-0,19)	-0,414 (-0,96)
	Drie of meer volwassenen met kind(eren)	-0,480* (-2,30)	0,294** (-2,77)	0,216 (-1,70)	0,387 (-1,63)
	Onbepaald	-1,001** (-3,27)	-0,628** (-2,77)	-0,564* (-2,50)	0,339 (-0,47)
	Gewest van woonplaats (ref. Brussels Hoofdstedelijk Gewest)				
	Vlaanderen	-0,085 (-0,65)	0,174** (-2,59)	0,401*** (-4,27)	0,141 (-1,24)
	Wallonië	0,015 (-0,12)	0,109 (-1,53)	0,317** (-3,28)	-0,015 (0,13)
Levensstandaard					
	Equivalent inkomen (ln)	0,246 (-1,72)	0,412*** (-6,70)	0,259*** (-3,50)	0,128 (-1,59)
	In ernstige materiële ontbering leven	-0,436 (-1,96)	-0,701*** (-5,28)	-0,719*** (-3,76)	-0,496 (-1,44)
	Zich onder de armoededrempel bevinden	-0,014 (-0,08)	0,055 (-0,51)	-0,005 (-0,05)	-0,095 (-0,96)
	Huurder zijn van een woning	-0,142 (-1,15)	-0,130* (-2,43)	-0,005 (-0,06)	-0,185* (-2,08)
Werk					
	Socio-economisch statuut (ref. Voltijds loontrekkende)				
	Deeltijds loontrekkende	-0,131 (-0,80)	-0,024 (-0,47)	0,061 (-0,90)	0,017 (-0,02)

Componenten	Variabelen	Categorieën			
		16-24 jaar	25-49 jaar	50-64 jaar	65 jaar en ouder
	Voltijds zelfstandige	-0,721 -(1,44)	-0,091 -(1,30)	-0,109 -(1,11)	0,906 -(1,32)
	Deeltijds zelfstandige	0,132 -(0,50)	-0,051 -(0,28)	-0,037 -(0,11)	0,103 -(0,14)
	Werkloze	-0,474* -(2,32)	-0,073 -(0,79)	-0,108 -(0,97)	0,584 -(0,73)
	Leerling, student of niet-vergoede beroepsopleiding	0,134 -(0,87)	0,375 -(1,67)	- -	-2,174*** -(3,50)
	Gepensioneerd	-0,404 -(0,78)	-0,060 -(0,27)	0,003 -(0,05)	0,001 (0,00)
	Permanente arbeidsongeschiktheid	-1,753*** -(4,85)	-0,433** -(2,87)	-0,416** -(3,03)	-0,495 -(0,51)
	Huisvrouw/huisman	-0,352 -(1,11)	0,032 -(0,24)	0,173 -(1,67)	0,075 -(0,12)
	Andere inactieven	0,287 -(0,95)	-0,287 -(1,53)	-0,251 -(0,85)	0,139 -(0,21)
Opleiding	Opleidingsniveau (ref. diploma hoger secundair onderwijs)				
	Zonder diploma	-0,684* -(2,07)	-0,468 -(1,86)	-0,366 -(1,49)	-0,105 -(0,48)
	Diploma lager onderwijs	-0,158 -(0,66)	-0,174 -(1,21)	0,030 -(0,33)	0,078 -(0,92)
	Diploma lager secundair onderwijs	0,017 -(0,13)	0,176* -(2,24)	0,042 -(0,61)	-0,080 -(0,99)
	Diploma niet-universitaire hogere studies	0,317 -(1,35)	0,120 -(1,54)	0,003 -(0,02)	0,056 -(0,31)
	Diploma universitaire hogere studies	0,003 -(0,02)	0,021 -(0,47)	0,030 -(0,50)	0,017 -(0,21)
Gezondheid	Beoordeling van de gezondheidstoestand (ref. Goede gezondheidstoestand)				
	Zeer goede gezondheidstoestand	0,284** -(3,24)	0,357*** -(9,09)	0,359*** -(5,92)	0,441*** -(5,59)
	Middelmatige gezondheidstoestand	-0,440* -(2,16)	-0,384*** -(5,38)	-0,370*** -(5,84)	-0,395*** -(5,96)
	Slechte gezondheidstoestand	-1,474** -(2,66)	-1,134*** -(7,76)	-1,192*** -(9,24)	-1,183*** -(10,02)
	Zeer slechte gezondheidstoestand	- -	-1,816*** -(4,35)	-1,742*** -(5,38)	-1,189** -(3,14)
Samenleving	Niemand hebben om in vertrouwen te nemen	-0,889 -(1,86)	-0,396** -(3,28)	-0,117 -(1,18)	-0,160 -(1,43)
	Niemand hebben om hulp aan te vragen	-0,602* -(2,03)	-0,137 -(1,27)	-0,307** -(2,97)	-0,249* -(2,22)
	Vertrouwen in anderen	0,075** -(2,72)	0,069*** -(5,72)	0,076*** -(4,42)	0,076*** -(4,13)
	Onveiligheidsgevoelens	-0,030 -(0,54)	-0,037 -(1,23)	-0,013 -(0,37)	-0,020 -(0,50)
	Vertrouwen in instellingen	0,102** -(3,04)	0,030* -(2,24)	0,071*** -(3,97)	0,040* -(1,98)
	Constante	5,938 -(1,62)	4,928*** -(5,73)	-3,039 -(0,67)	9,351 -(1,92)
N		779	3810	2602	2079
R ²		0,315	0,348	0,340	0,224
Aangepaste R ²		0,275	0,340	0,329	0,207

Bron: berekeningen FPB op basis van de gegevens van de EU-SILC-enquête van 2013.

Tabel 14 Determinanten van het welzijn voor vijf equivalente inkomenscategorieën (kwintielen) - coëfficiënten van de lineaire regressies (gewone methode van de kleinste kwadraten)
Standaardfouten tussen haakjes * p<0,05, ** p<0,01, *** p<0,001

Componenten	Variabelen	Categorieën				
		Eerste kwintiel	Tweede kwintiel	Derde kwintiel	Vierde kwintiel	Vijfde kwintiel
Demografische kenmerken						
	Leeftijd	-0,017 -(1,22)	-0,018 -(1,37)	-0,011 -(0,86)	-0,019 -(1,28)	-0,038** -(2,69)
	Leeftijd ²	0,000248 -(1,91)	0,000204 -(1,64)	0,000167 -(1,28)	0,000157 -(0,96)	0,000438** -(2,80)
	Geslacht	0,067 -(0,81)	-0,150* -(2,25)	-0,004 -(0,07)	-0,081 -(1,41)	0,023 -(0,46)
	Officieel burgerlijk statuut (ref. Gehuwd)					
	Nooit gehuwd	-0,181 -(1,35)	-0,146 -(1,34)	-0,175* -(2,00)	-0,213** -(2,62)	-0,089 -(1,46)
	Uit elkaar	0,605 (1,81)	0,32 -(1,04)	-0,934** -(2,64)	-1,381** -(2,69)	0,859** -(2,86)
	Weduwe(naar)	-0,441* -(2,58)	-0,130 -(0,82)	-0,383** -(2,75)	-0,340 -(1,96)	-0,464 -(1,96)
	Gescheiden	-0,143 -(1,05)	-0,093 -(0,75)	-0,308** -(2,64)	-0,310** -(2,97)	-0,044 -(0,49)
	Gezinsamenstelling (ref. Alleenstaande)					
	Twee volwassenen (< 65 jaar)	0,249 -(1,77)	0,025 -(0,19)	0,471*** -(4,30)	-0,046 -(0,41)	0,274** -(2,74)
	Twee volwassenen (met minstens een > 65 jaar)	0,040 -(0,28)	0,284* -(2,06)	0,271 -(1,93)	0,047 -(0,32)	0,183 -(1,34)
	Drie of meer volwassenen	0,385 -(1,90)	0,262 -(1,71)	0,252 -(1,71)	0,044 -(0,36)	0,118 -(0,97)
	Alleen met kind(eren)	0,225 -(1,45)	-0,081 -(0,62)	0,134 -(0,90)	-0,11 -(0,59)	-0,348 -(1,20)
	Twee volwassenen met 1 kind	0,352 -(1,89)	0,189 -(1,32)	0,224 -(1,86)	0,049 -(0,44)	0,470*** -(4,35)
	Twee volwassenen met 2 kinderen	0,329 -(1,92)	0,161 -(1,08)	0,338** -(2,89)	-0,147 -(1,29)	0,411*** -(3,72)
	Twee volwassenen met 3 kinderen	0,163 -(0,93)	0,166 -(1,08)	0,388** -(2,72)	-0,046 -(0,36)	0,291 -(1,95)
	Drie of meer volwassenen met kind(eren)	0,144 -(0,67)	0,268 -(1,75)	0,199 -(1,59)	0,081 -(0,61)	0,140 -(0,96)
	Onbepaald	-0,521 -(1,36)	-1,009* -(2,16)	-0,211 -(0,80)	-0,988*** -(5,94)	0,381 -(0,94)
	Gewest van woonplaats (ref. Brussels Hoofdstedelijk Gewest)					
	Vlaanderen	0,229* -(2,10)	0,245* -(2,10)	0,083 -(0,90)	0,227* -(2,20)	0,143 -(1,73)
	Wallonië	0,171 -(1,63)	0,094 -(0,79)	-0,046 -(0,47)	0,148 -(1,35)	0,115 -(1,27)
Levensstandaard						
	Equivalent inkomen (ln)	0,310*** -(3,44)	-0,318 -(0,83)	0,498 -(1,31)	0,562 -(1,55)	0,300** -(2,82)
	In ernstige materiële ontbering leven	-0,673*** -(5,66)	-0,518* -(2,57)	-0,674* -(2,07)	-0,934* -(2,53)	- -
	Zich onder de armoededrempel bevinden	0,173* -(2,16)	- -	- -	- -	- -
	Huurder zijn van een woning	-0,140 -(1,76)	-0,068 -(0,91)	-0,005 -(0,06)	-0,162 -(1,85)	-0,283** -(2,75)

Componenten	Variabelen	Categorieën				
		Eerste kwintiel	Tweede kwintiel	Derde kwintiel	Vierde kwintiel	Vijfde kwintiel
Werk						
	Socio-economisch statuut (ref. Voltijds loontrekkende)					
	Deeltijds loontrekkende	-0,263 (-1,44)	0,068 (-0,64)	-0,005 (-0,06)	0,156* (-2,28)	-0,042 (-0,59)
	Voltijds zelfstandige	-0,378 (-1,60)	-0,066 (-0,48)	-0,233 (-1,93)	-0,083 (-0,77)	0,116 (-1,34)
	Deeltijds zelfstandige	0,421* (-2,13)	0,147 (-0,31)	-0,168 (-0,48)	0,049 (-0,22)	-0,057 (-0,35)
	Werkloze	-0,187 (-1,25)	-0,045 (-0,33)	-0,106 (-0,70)	-0,085 (-0,46)	-0,147 (-0,88)
	Leerling, student of niet-vergoede beroepsopleiding	0,389* (-2,02)	0,196 (-1,08)	-0,010 (-0,07)	-0,120 (-0,85)	-0,088 (-0,56)
	Gepensioneerd	0,024 (-0,15)	0,057 (-0,47)	-0,131 (-1,22)	0,070 (-0,57)	-0,015 (-0,13)
	Permanente arbeidsongeschiktheid	-0,37 (-1,91)	-0,316 (-1,77)	-0,602* (-2,53)	-1,060*** (-3,83)	-0,376 (-1,12)
	Huisvrouw/huisman	-0,010 (-0,06)	0,402** (-2,70)	-0,054 (-0,35)	-0,211 (-0,94)	-0,023 (-0,09)
	Andere inactieven	-0,265 (-1,17)	-0,346 (-1,16)	0,150 (-0,50)	0,171 (-0,49)	0,228 (-0,70)
Opleiding						
	Opleidingsniveau (ref. diploma hoger secundair onderwijs)					
	Zonder diploma	-0,334* (-1,99)	-0,670* (-2,22)	0,182 (-0,59)	-0,385 (-0,60)	- -
	Diploma lager onderwijs	-0,017 (-0,16)	-0,001 (-0,01)	0,045 (-0,38)	0,291 (-1,90)	-0,364 (-1,39)
	Diploma lager secundair onderwijs	0,164 (-1,76)	-0,077 (-1,00)	0,019 (-0,24)	-0,012 (-0,13)	0,038 (-0,36)
	Diploma niet-universitaire hogere studies	0,470 (-1,91)	-0,080 (-0,50)	0,191 (-1,67)	0,134 (-1,24)	-0,071 (-0,60)
	Diploma universitaire hogere studies	-0,061 (-0,55)	-0,034 (-0,41)	0,083 (-1,34)	0,063 (-1,05)	0,029 (-0,48)
Gezondheid						
	Beoordeling van de gezondheidstoestand (ref. Goede gezondheidstoestand)					
	Zeer goede gezondheidstoestand	0,326** (-3,22)	0,420*** (-5,88)	0,316*** (-5,66)	0,364*** (-6,15)	0,349*** (-6,64)
	Middelmatige gezondheidstoestand	-0,375*** (-4,47)	-0,447*** (-5,57)	-0,383*** (-4,56)	-0,303*** (-3,46)	-0,423*** (-5,32)
	Slechte gezondheidstoestand	-1,186*** (-10,00)	-1,313*** (-9,60)	-0,723*** (-3,64)	-1,386*** (-6,38)	-1,271*** (-4,40)
	Zeer slechte gezondheidstoestand	-1,384*** (-4,38)	-1,900*** (-4,89)	-1,911*** (-3,40)	-2,047* (-2,15)	-1,616 (-1,55)
Samenleving						
	Niemand hebben om in vertrouwen te nemen	-0,338* (-2,57)	-0,286* (-2,06)	-0,115 (-0,76)	-0,326* (-2,58)	-0,278 (-1,83)
	Niemand hebben om hulp aan te vragen	-0,304** (-2,61)	-0,182 (-1,34)	-0,191 (-1,39)	-0,224 (-1,86)	-0,14 (-0,99)
	Vertrouwen in anderen	0,097*** (-4,61)	0,070*** (-3,95)	0,087*** (-4,90)	0,047** (-2,82)	0,051** (-2,69)
	Onveiligheidsgevoelens	-0,042 (-0,90)	-0,016 (-0,42)	0,014 (-0,37)	-0,104* (-2,29)	-0,023 (-0,58)
	Vertrouwen in instellingen	0,066** (-3,11)	0,050** (-2,69)	0,038 (-1,89)	0,047* (-2,49)	0,024 (-1,20)
	Constante	4,298*** (-4,28)	11,02** (-2,89)	2,287 (-0,60)	2,999 (-0,79)	5,473*** (-4,68)
	N	1854	1853	1855	1854	1854
	R ²	0,315	0,281	0,205	0,243	0,206
	Aangepaste R ²	0,298	0,263	0,185	0,224	0,188

Bron: berekeningen FPB op basis van de gegevens van de EU-SILC-enquête van 2013.

Tabel 15 Determinanten van het welzijn voor de drie Belgische gewesten - coëfficiënten van de lineaire regressies (gewone methode van de kleinste kwadraten)
Standaardfouten tussen haakjes * $p < 0,05$, ** $p < 0,01$, *** $p < 0,001$

Componenten	Variabelen	Categorieën		
		Brussel	Vlaanderen	Wallonië
Demografische kenmerken				
	Leeftijd	-0,0738*** -(0,02)	-0,0089 -(0,01)	-0,0236* -(0,01)
	Leeftijd ²	0,000676*** (0,00)	0,00015 (0,00)	0,000287** (0,00)
	Geslacht	-0,0108 -(0,08)	-0,0331 -(0,04)	-0,024 -(0,05)
	Officieel burgerlijk statuut (ref. Gehuwd)			
	Nooit gehuwd	-0,225 -(0,12)	-0,132* -(0,05)	-0,146* -(0,07)
	Uit elkaar	0,242 -(0,45)	-0,061 -(0,38)	0,157 -(0,23)
	Weduwe(naar)	-0,329 -(0,26)	-0,270** -(0,10)	-0,360** -(0,12)
	Gescheiden	-0,136 -(0,19)	-0,133 -(0,07)	-0,194* -(0,08)
	Gezinssamenstelling (ref. Alleenstaande)			
	Twee volwassenen (< 65 jaar)	-0,055 -(0,16)	0,245*** -(0,07)	0,220* -(0,09)
	Twee volwassenen (met minstens een > 65 jaar)	0,211 -(0,20)	0,199* -(0,08)	0,140 -(0,11)
	Drie of meer volwassenen	0,273 -(0,22)	0,150 -(0,08)	0,261* -(0,11)
	Alleen met kind(eren)	-0,196 -(0,17)	0,193 -(0,10)	-0,048 -(0,13)
	Twee volwassenen met 1 kind	-0,036 -(0,16)	0,330*** -(0,08)	0,372*** -(0,10)
	Twee volwassenen met 2 kinderen	0,097 -(0,15)	0,256** -(0,08)	0,288** -(0,10)
	Twee volwassenen met 3 kinderen	0,104 -(0,21)	0,198* -(0,09)	0,279* -(0,12)
	Drie of meer volwassenen met kind(eren)	-0,113 -(0,20)	0,189* -(0,10)	0,258* -(0,11)
	Onbepaald	-0,841* -(0,34)	-0,561* -(0,26)	-0,430* -(0,17)
Levensstandaard				
	Equivalent inkomen (ln)	0,370*** -(0,10)	0,267*** -(0,05)	0,269*** -(0,07)
	In ernstige materiële ontbering leven	-0,751*** -(0,18)	-0,891*** -(0,18)	-0,450** -(0,15)
	Zich onder de armoededrempel bevinden	-0,190 -(0,15)	0,067 -(0,08)	0,028 -(0,09)
	Huurder zijn van een woning	-0,018 -(0,09)	-0,120* -(0,05)	-0,135* -(0,06)

Componenten	Variabelen	Categorieën		
		Brussel	Vlaanderen	Wallonië
Werk				
	Socio-economisch statuut (ref. Voltijds loontrekkende)			
	Deeltijds loontrekkende	-0,128 -(0,15)	0,046 -(0,05)	-0,056 -(0,07)
	Voltijds zelfstandige	-0,320* -(0,16)	-0,026 -(0,07)	-0,201 -(0,12)
	Deeltijds zelfstandige	0,898 -(0,74)	-0,210 -(0,22)	0,061 -(0,18)
	Werkloze	-0,053 -(0,18)	-0,151 -(0,09)	-0,215 -(0,11)
	Leerling, student of niet-vergoede beroepsopleiding	0,009 -(0,19)	0,166 -(0,10)	-0,085 -(0,13)
	Gepensioneerd	-0,0531 -(0,17)	0,0158 -(0,07)	-0,0107 -(0,09)
	Permanente arbeidsongeschiktheid	-0,587 -(0,37)	-0,516*** -(0,14)	-0,351* -(0,15)
	Huisvrouw/huisman	-0,016 -(0,18)	0,109 -(0,10)	0,026 -(0,13)
	Andere inactieven	-0,540 -(0,30)	-0,191 -(0,18)	0,014 -(0,23)
Opleiding				
	Opleidingsniveau (ref. diploma hoger secundair onderwijs)			
	Zonder diploma	-0,162 -(0,27)	-0,292 -(0,22)	-0,414* -(0,19)
	Diploma lager onderwijs	0,275 -(0,19)	0,077 -(0,07)	-0,115 -(0,09)
	Diploma lager secundair onderwijs	0,097 -(0,15)	0,026 -(0,05)	0,016 -(0,07)
	Diploma niet-universitaire hogere studies	0,266 -(0,19)	0,105 -(0,07)	0,100 -(0,14)
	Diploma universitaire hogere studies	0,194 -(0,10)	0,012 -(0,04)	0,019 -(0,06)
Gezondheid				
	Beoordeling van de gezondheidstoestand (ref. Goede gezondheidstoestand)			
	Zeer goede gezondheidstoestand	0,338 -(0,11)	0,367*** -(0,04)	0,339*** -(0,05)
	Middelmatige gezondheidstoestand	-0,150 -(0,13)	-0,380*** -(0,05)	-0,498*** -(0,06)
	Slechte gezondheidstoestand	-1,128*** -(0,22)	-1,248*** -(0,12)	-1,131*** -(0,10)
	Zeer slechte gezondheidstoestand	-1,190 -(0,67)	-1,568*** -(0,32)	-1,795*** -(0,32)
Samenleving				
	Niemand hebben om in vertrouwen te nemen	-0,213 -(0,20)	-0,300** -(0,11)	-0,253** -(0,09)
	Niemand hebben om hulp aan te vragen	-0,093 -(0,19)	-0,275** -(0,09)	-0,268** -(0,09)
	Vertrouwen in anderen	0,034 -(0,03)	0,077*** -(0,01)	0,073*** -(0,01)
	Onveiligheidsgevoelens	-0,004 -(0,06)	-0,075** -(0,03)	0,031 -(0,03)
	Vertrouwen in instellingen	0,076** -(0,03)	0,020 -(0,01)	0,080*** -(0,02)
	Constante	5,366*** -(1,20)	5,399*** -(0,59)	5,193*** -(0,81)
	N	1175	5135	2960
	R ²	0,309	0,272	0,316
	Aangepaste R ²	0,282	0,266	0,306

Bron: berekeningen FPB op basis van de gegevens van de EU-SILC-enquête van 2013.